

PROFESSIONELE BACHELOR IN HET ONDERWIJS

KLEUTERONDERWIJS

Bachelorproef

**Samenwerking creëren tussen een
een kleuterklas en een
woonzorgcentrum**

PROFESSIONELE BACHELOR IN HET ONDERWIJS
KLEUTERONDERWIJS

Bachelorproef

Samenwerking creëren tussen een
kleuterklas en een woonzorgcentrum

Ter afsluiting van mijn studie Professionele Bachelor in het onderwijs met afstudeerrichting Kleuteronderwijs, heb ik mijn bachelorproef over de samenwerking tussen een kleuterklas en een woonzorgcentrum gehouden. Mijn bachelorproef is gekoppeld aan de school waar ik mijn uitgroei stage heb gelopen namelijk Freinetschool De Mijlpaal. Het woonzorgcentrum De Kleine Kasteeltjes is de samenwerking met deze school en mezelf aangegaan.

Alleen zou ik dit niet gerealiseerd kunnen hebben daarom zou ik een aantal personen willen bedanken die mij geholpen en gesteund hebben in dit avontuur.

In de eerste plaats zou ik Directeur Katty Meesters willen bedanken voor het mogelijk maken van deze stage. Dankzij haar heb ik deze prachtige school, de leuke leerkrachten en kinderen leren kennen. Het is alvast een plek die ik niet snel zal vergeten.

Ik zou ook graag mijn stagementor Valerie Lemoine willen bedanken voor haar bijdrage tijdens mijn uitgroei stage. Zij heeft er voor gezorgd dat ik nog meer gegroeid ben als leerkracht en zij heeft mij de kans gegeven om deze samenwerking realiteit te laten worden.

Daarnaast zou ik de persoon willen bedanken die mij het hele proces lang geholpen heeft.

De persoon die heeft gezien hoeveel bloed, zweet en tranen dit mij gekost heeft. De persoon die mij telkens alles liet verbeteren tot het goed zat.

De persoon waarover ik het heb is mijn promotor Natalie Boelen. Ik wil haar bedanken voor alle goede tips en tricks. Zonder haar was dit niet gelukt.

Het woonzorgcentrum De Kleine Kasteeltjes mag ik zeker niet vergeten te bedanken voor hun bijdrage tijdens de samenwerking. Ik zou activiteitenbegeleider Nicole Volont willen bedanken voor haar fijne en zorgzame samenwerking. Zij was een meerwaarde in het contact leggen tussen de kleuters en de bewoners.

De externen die ik geraadpleegd heb zijn ook de personen die ik wil bedanken. Zij hebben mij hun verschillende visies gegeven waardoor ik nog meer te weten ben gekomen over dit onderwerp.

Ik mag uiteraard de top kleuters en de lieve bewoners niet vergeten. Zij hebben voor een fijne samenwerking met mij, de activiteitenbegeleiding, de mentor en met elkaar gezorgd.

Tijdens dit hele proces heb ik van mijn familie en vrienden wijze raad gekregen. Zij hebben mij moreel gesteund en mochten ieder 'ik-zie-het-niet-meer-zitten- gesprek' van mij aanhoren.

Dankzij hun geraakte ik iedere keer opnieuw gemotiveerd.

Mijn ouders wil ik nog bedanken, specifiek mijn mama omdat zij diegene was die keer op keer mijn werk zat na te lezen tot haar ogen letterlijk zwaar werden.

Bij deze heb ik iedereen bedankt en kan u beginnen met het lezen van deze bachelorproef.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Inleiding

Het onderwerp van mijn bachelorproef is een samenwerking creëren tussen een kleuterklas en een woonzorgcentrum. Om dit onderwerp te onderzoeken heb ik verschillende stappen in de onderzoekscyclus doorlopen. In onderstaande tekst zal ik kort toelichten wat ik in ieder hoofdstuk van de onderzoekscyclus onderzocht heb.

In het hoofdstuk oriënteren komen twee onderdelen aan bod, de probleemkadering en de probleembeschrijving. De probleemkadering zal over de aanleiding van mijn bachelorproef gaan. De probleembeschrijving zal een duidelijker beeld schetsen over het onderwerp waar ik rond werk. In de probleemomschrijving zal ik de volgende onderdelen bespreken: samenwerken en intergenerationeel werken, het Freinetonderwijs, de doelgroep kleuters en de doelgroep ouderen.

In het hoofdstuk richten heb ik het over mijn onderzoeksdoel, de onderzoeksvragen en de deelvragen die hier bij horen.

In het hoofdstuk plannen heb ik mijn deelvragen genoteerd. Daarnaast de onderzoeksactiviteiten en het doel hiervan, de data van de uitvoeringen en welke hulpmiddelen ik hier voor geraadpleegd heb.

In het hoofdstuk verzamelen en analyseren heb ik een literatuurstudie gedaan, ben ik op bezoek geweest bij verschillende instanties zoals woonzorgcentra, heb ik observaties gedaan bij scholen en woonzorgcentra en heb ik interviews afgelegd met externen. De volgende onderdelen worden hier besproken: de betekenis van intergenerationeel werken, de betekenis van samenwerken, de betekenis van een goede samenwerking tussen kleuters en ouderen, de voorwaarden die kunnen bijdragen tot intergenerationeel contact en mijn rol als begeleider, de positieve effecten voor de kleuters en de ouderen, de beginsituatie van de kleuters en de beginsituatie van de ouderen.

Het hoofdstuk ontwerpen geeft twee onderdelen van mijn ontwerp weer. Het eerste deel bestaat uit activiteiten met bijhorende reflecties. Het tweede deel is mijn draaiboek.

In het hoofdstuk concluderen en vooruitblikken heb ik het over de aanpak die ik gehanteerd heb, de methodologie, de data en conclusies. Hier wordt ook gereflecteerd over de probleemstelling en het resultaat, de conclusies/ontwerp tegenover het het onderzoeksdoel. Daarnaast zal ik reflecteren op het eigen functioneren door middel van groeipunten en sterke punten van 3 rollen te beschrijven. De leeropbrengst, het innovatieve karakter van de output en de meerwaarde op het werkveld zal ook besproken worden.

Inhoudsopgave

1. Oriënteren.....	7
1.1 Probleemkadering.....	7
1.2 Probleembeschrijving	9
1.3 Samenwerken en intergenerationeel werken	11
1.4 Freinetonderwijs	12
1.4.1 De visie van het Freinetonderwijs	12
1.4.2 Samenwerking binnen de Freinetvisie	13
1.5 De doelgroep kleuters	15
1.5.1 Ontwikkelingsgebieden	15
1.5.2 Waarom is samenwerking belangrijk voor kinderen?	18
1.6 De doelgroep ouderen.....	21
1.6.1 Ontwikkelingsgebieden	21
1.6.2 Waarom is samenwerking belangrijk voor ouderen?	24
2. Richten.....	26
2.1 Onderzoeksdoel	26
2.2 Onderzoeksvraag.....	27
2.3 Deelvragen.....	27
3. Plannen.....	28
4. Verzamelen en Analyseren.....	34
4.2 De betekenis van samenwerken	35
4.3 De betekenis van een goede samenwerking tussen kleuters en ouderen	36
4.4 Algemene voorwaarden die kunnen bijdragen tot intergenerationeel contact en mijn rol als begeleider	37
4.5 De positieve effecten voor de kleuters en de ouderen.....	39
4.6.1. Bevragingen kleuters	45
4.6.2 Gedachten van de kleuters over ouderen voor en na de samenwerking	46
4.7 Beginsituatie ouderen.....	49
4.7.1 Bevraging bij de ouderen.....	49
4.7.2 Gedachten van ouderen over de kleuters voor en na de samenwerking	49
6. Ontwerpen.....	52
6.1 Ontwerpeisen.....	52

6.2 Ontwerp	53
6.2.1 Activiteiten die je met kleuters en ouderen kan uitvoeren.....	53
8. Bijlagen	78
9. Bronvermelding	83

1. Oriënteren

In het eerste hoofdstuk komen 2 onderdelen aan bod, de probleemkadering en de probleembeschrijving. De probleemkadering zal over de aanleiding van mijn bachelorproef gaan. De probleembeschrijving zal een duidelijker beeld schetsen over het onderwerp waar ik rond werk.

1.1 Probleemkadering

De aanleiding van mijn uitdaging is er gekomen door de passie die ik heb voor het werken met kinderen en ouderen. Deze passie is ontstaan door stages die ik in verleden heb gedaan bij de jongere zorgvrager en de oudere zorgvrager.

Kinderen zijn mijn grote motivatie. Ik heb met verschillende leeftijdsgroepen gewerkt zoals baby's, peuters, kleuters en lagere schoolkinderen. Ik zag tijdens mijn stages hoe nieuwsgierig en leergierig de kinderen waren. Ze leerden met plezier en deelden dit graag met anderen. Als er eens iemand op bezoek kwam zoals een ouder, grootouder of ander familielid, zag ik de kinderen met zoveel enthousiasme de ervaringen delen met het bezoek. Ik vind het belangrijk dat kinderen op een speelse manier nieuwe dingen leren, delen, onderzoeken, vertellen en luisteren. Dit allemaal om te kunnen groeien in verschillende ontwikkelingsgebieden.

De kleuters in contact laten komen met andere mensen buiten hun klasgenootjes vind ik belangrijk. Ik weet zeker dat ouderen het speels leren met de kinderen kunnen stimuleren.

Naast de kinderen zijn ook de 'ouderen' mijn motivatie. Door samen te werken met de bewoners van rusthuizen heb ik gezien wat in hun leefwereld afspeelt. Wat mij opviel was hoe eenzaam de ouderen waren als ze weg gehaald werden uit hun oude omgeving. Ze waren weg van familie en vrienden. Ze verloren een heleboel mensen in hun vriendengroep, familie of andere bewoners. Als ik zag dat de ouderen alleen zaten deed me dit wel iets. Als er dan bezoek kwam van een kleinkind of achterkleinkind veranderde verdriet meteen in vreugde. De mensen fleurden helemaal op en voelden zich weer 'jong'.

Dit zag ik in hun verbale en non-verbale communicatie.

Het is mijn motivatie om de ouderen zich weer zo vreugdevol te laten voelen. De mensen te laten lachen, bewegen, praten kortom wat leven in de brouwerij te brengen.

Naar mijn idee kunnen kinderen hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

Ik vind dat beide groepen hun eigen goede kwaliteiten hebben en zou graag het intergenerationeel werken tussen beide groepen op gang brengen.

Tijdens mijn stage vorig jaar in het Freinetonderwijs zag ik hoe graag de school aan de slag ging met partners buiten de school. Ze brachten bezoeken aan woonzorgcentra en bewoners kwamen naar de school. Dit bracht veel plezier bij de kinderen en de ouderen.

Naast het plezier bracht het ook leermomenten met zich mee voor beide groepen.

Dit is deels mijn inspiratie geweest om aan de slag te gaan en de uitdaging te kiezen om de kinderen en de ouderen samen te brengen. Ik heb over mijn bovenstaande ervaring en uitdaging verteld tegen mijn huidige stageschool, ook deze school is een Freinetschool.

Zij zagen het meteen zitten om hier mee aan de slag te gaan. Ze willen graag de kleuters en de ouderen zien samenwerken.

1.2 Probleembeschrijving

In mijn probleembeschrijving wil ik een duidelijker beeld schetsen over het onderwerp 'intergenerationeel werken'. Ik wil in onderstaande tekst een antwoord bieden op de 5xW+H methode. Dit zal ik doen aan de hand van literatuur die ik heb geraadpleegd, interviews die ik heb afgenomen en bezoeken die ik heb gedaan.

Ik wil onderzoeken hoe ik een samenwerking kan creëren tussen een kleuterklas en een woonzorgcentrum. De uitdaging houdt in dat ik de kleuters en de bewoners van het rusthuis wil samenbrengen. Ik wil er voor zorgen dat beide partijen gaan samenwerken.

Dit kan een uitdaging zijn voor de volgende personen: de kleuters, de bewoners van het woonzorgcentrum, de leerkrachten, de activiteitenbegeleider van het woonzorgcentrum en mezelf. Dit zijn de personen die te maken krijgen met de samenwerking.

Een reden waarom ik de uitdaging wil aangaan zijn de kleuters.

Ik wil de kleuters in contact laten komen met ouderen specifiek de bewoners van een rusthuis. Ik wil dit op een manier doen waarbij de kinderen en de ouderen moeten samenwerken. Mijn doel is om de kinderen te stimuleren om die stap te zetten naar het sociaal contact met de bewoners van een rusthuis. De kleuters laten groeien in hun sociaal contact is iets wat ik belangrijk vind. Een samenwerking kan hier volgens mij bij helpen.

Devos (2015) schrijft dat *'Het in contact komen met mensen is heel belangrijk. Door samen te werken met andere mensen ontstaat er een persoonlijke en sociale ontplooiing.'*

Een andere reden waarom ik intergenerationeel wil werken, is dat de kinderen doormiddel van een samenwerking deel gaan uitmaken van de maatschappij.

Directie Katty Meesters van Freinetschool De Mijlpaal vindt dit een belangrijk punt.

Zij vermeldt hier het volgende over:

'Kinderen worden gezien als kleine volwassenen en het is daarom belangrijk dat ze behandeld worden als gelijkwaardige. Daarom is interactie met anderen mensen uit de samenleving belangrijk. Ze moeten de maatschappij leren kennen en verschillende generaties spelen hier een grote rol bij.' (Meesters, 2019)

De kinderen zijn niet alleen de reden waarom ik de uitdaging wil aangaan.

De ouderen zijn ook een belangrijke partij die de reden zijn waarom ik intergenerationeel wil werken.

Het psychisch welbevinden van de ouderen kan achteruitgaan. Onder het achteruit gaan van het psychisch welbevinden verstaan we het nutteloos voelen, de verveling die toeslaat en eenzaamheid. Naast het psychisch welbevinden kan ook het sociaal functioneren veranderen of achteruit gaan. Het kan zijn dat er geen initiatiefneming tot contact is, waardoor er minder contact is en mensen geïsoleerd geraken.

Hier wil ik verandering in brengen. De ontwikkeling van de bewoners kan gestimuleerd

worden door de bewoner zelf maar ook door eventuele begeleiders of verzorgers, door middel van handvaten te kiezen. Enkele voorbeelden van handvaten zijn ondersteunende gesprekken, fysieke of sociale activiteiten of het systematisch inoefenen van nieuwe gewoonten en vaardigheden. (Valcke, Vanhoecke, & Vanovermeire, 2012).

Met betrekking tot de samenwerking kunnen volgens mij bovenstaande voorbeelden handvaten zijn die de ontwikkeling van de bewoners kunnen stimuleren.

Volgens mij bevat een samenwerking de gesprekken, de fysieke/sociale activiteiten of het systematisch inoefenen van nieuwe gewoonten en vaardigheden.

Dit is een belangrijke reden waarom ik een samenwerking wil creëren bekeken langs het perspectief van de oudere zorgvrager.

Concreet betekent dit voor mij het volgende: de uitdaging kan aangegaan worden op verschillende plaatsen. Dit kan gebeuren in woonzorgcentrum De kleine kasteeltjes te Tongeren. Dit woonzorgcentrum is voorzien van verschillende grote ruimtes zoals een sportzaal, recreatieruimtes en een tuin.

De uitdaging kan ook aangegaan worden in Freinetschool De Mijlpaal. Deze school heeft verschillende mogelijkheden. De school beschikt over een turnzaal, een grote speelplaats, tuintjes en de klassen. Er kunnen zowel dingen doorgaan in het woonzorgcentrum als in de school, zowel binnen als buiten.

Om mijn uitdaging nog verder in kaart te brengen is het nodig om verder in te gaan op de visie van het Freinetonderwijs, de beide doelgroepen én het begrip intergenerationeel werken. Waarbij samenwerken/samen spelen tussen beide doelgroepen vooropstaat. Dit zal ik eveneens doen door gebruik te maken van literatuur, interviews en bezoeken.

1.3 Samenwerken en intergenerationeel werken

‘Samenwerken kan worden gedefinieerd als het gezamenlijk inzetten om een bepaald doel te bereiken. Samenwerking vindt plaats tussen minimaal twee personen, dus ook in een groep of tussen meerdere groepen. Samenwerken wordt gezien als een belangrijke competentie omdat het een efficiënte manier is om doelen te bereiken.’ (Encyclo, 2019)

Als we de woorden ‘samenwerken en ‘intergenerationeel werken’ ontleden, dan wordt de betekenis hiervan al snel duidelijk. Het woord ‘samenwerken’ wil zeggen als team handelen, medewerken, met elkaar iets tot stand brengen. Het woord ‘inter’ wil zeggen tussen of binnen. Het woord ‘generatie’ betekent een groep mensen van ongeveer dezelfde leeftijd. (Encyclo, 2019).

Als ik deze betekenissen in een zin verwerk krijg ik het volgende:

Als team handelen, medewerken, met elkaar iets tot stand brengen tussen of binnen een groep mensen. Ik ga tijdens mijn uitdaging niet met 1 generatie werken, maar met 2 generaties.

“Het inzetten op contact tussen de 2 generaties komt echter niet alleen de beide leeftijdsgroepen ten goede, maar ook de samenleving in het algemeen. Dit contact draagt immers bij tot de totstandkoming van een stabiele, geïntegreerde samenleving, waar sociale cohesie de boventoon voert. Kortom, een samenleving voor alle leeftijden.” (Wijsheidverjaartniet, 2019).

“Op het niveau van de basisschool betekent dit dat ouderen en kinderen kennis, ervaringen, diensten en vaardigheden verwerven, delen en uitwisselen. Er wordt met andere woorden een leeromgeving geschapen waarin jong en oud van en met elkaar leren. Daarbij zijn wederzijds respect en waardering voor de verschillen tussen de generaties van belang.” (Wijsheidverjaartniet, 2019).

1.4 Freinetonderwijs

1.4.1 De visie van het Freinetonderwijs

Om te beginnen zou ik het graag willen hebben over de visie van het Freinetonderwijs. De reden hiervan is dat ik mijn uitdaging zal aangaan in een Freinetschool. Het is dus belangrijk dat ik rekening houd met hun visie. Het Freinetonderwijs heeft een bepaalde visie, en hierin worden verschillende pijlers naar boven gehaald die belangrijk zijn binnen dit onderwijs. Bij het dieper ingaan op die visie en de pijlers wordt zo ook duidelijk waar ik aandacht aan moet besteden tijdens de uitwerking van mijn uitdaging.

De eerste pijler waar ik het over wil hebben is mens en maatschappij. De Freinetvisie focust zich op het kind als lid van de maatschappij en de samenleving. Kinderen worden gezien als kleine volwassenen en het is daarom belangrijk dat ze behandeld worden als gelijkwaardige. Daarom is interactie met anderen mensen uit de samenleving belangrijk. Ze moeten de maatschappij leren kennen en verschillende generaties spelen hier een grote rol bij. Dit vertelt directeur Katty Meesters van Freinetschool De Mijlpaal tijdens een gesprek.

Een ander aspect dat wordt besproken is het 'leven'.

De rol van de school is dat ze het leven moeten laten binnenstromen of leven moeten opzoeken. Op die manier sluiten ze zich zo dicht mogelijk aan bij het 'leven'.

Hierbij wordt er gebruik gemaakt van de interesses van de leerlingen. Er zijn verschillende mogelijkheden om 'leven' naar de school te brengen.

Bijvoorbeeld het leven buiten de klas (tuinwerk, deelname aan sociale activiteiten buiten de school, wandelingen en excursies) of volwassenen (ouders, arbeiders, werklieden) laten binnenkomen om bijvoorbeeld een atelier te verzorgen in de school of gebruik te maken van de ervaringen die kinderen zelf opdoen vanuit proefjes en onderzoekjes. (Devos, 2015).

Wat nog belangrijk is in de visie is het sociaal aspect. De Freinetpedagogie is een pedagogie dat staat voor het gemotiveerde werk, naar mensen toe en sociaal gericht is. Dit brengt de mens tot activiteit zodat hij wil handelen, (onder)zoeken en creëren.

Het in contact komen met mensen is heel belangrijk. Door samen te werken met andere mensen ontstaat er een persoonlijke en sociale ontplooiing. Hierdoor worden de kinderen ook burgers in een gemeenschap. Door actief deel te nemen en samen te werken wordt men burger en niet door lessen te horen over hoe een burger te worden. (Devos, 2015)

1.4.2 Samenwerking binnen de Freinetvisie

In het boek 'De visie van Freinet' wordt aangehaald dat het leren noodzakelijkerwijze sociaal van aard is. Dit leren gebeurt binnen de familie, de dorpsgemeenschap en de maatschappij. Kinderen en volwassenen leren dankzij anderen. De sociale ontplooiing en de persoonlijke ontplooiing zijn belangrijk en staan in verband met elkaar. Door hulp en ruimte te krijgen van anderen verwerft men een identiteit. Hierdoor voelt men zich opgenomen in een gemeenschap. (Devos, 2015)

In de samenwerking is het de bedoeling dat de kinderen als actief lid aan de samenleving gaan deelnemen. Dit houdt in dat ze activiteiten gaan doen met mensen die uit een andere omgeving komen, zoals de oudere zorgvrager. De kinderen komen met verschillende personen in contact zoals het personeel, de verantwoordelijke en de bewoners van het rusthuis, de juffen en eventueel andere vrijwilligers. Door samen activiteiten uit te voeren met deze mensen leren de kinderen een andere omgeving kennen dan deze die ze misschien gewoon zijn.

Ze leren andere generaties kennen dan hun leeftijdsgenoten, broers of zussen, ouders of leerkracht. Ze leren nu ook andere en 'oudere' mensen kennen. Ze leren niet alleen de ouderen kennen maar de ouderen leren ook de kleuters kennen.

Zoals hoger reeds vermeld is bij de Freinetvisie 'leven' heel belangrijk. Dit moeten we zeker integreren in de samenwerking. We laten 'leven' binnenstromen op de school. Dit door verschillende dingen te organiseren. We laten niet alleen 'leven' binnen de klas stromen maar dit kan ook buiten de klas. Zo zoeken we 'leven' actief op met zowel de kleuters als de bewoners van het rusthuis, binnen de school en buiten de school. Bij het toepassen van verschillende activiteiten komt het leren van elkaar ook naar boven. Er worden dingen aangeboden waarin zowel de bewoners als de kinderen van elkaar kunnen leren. (Devos, 2015)

Als we dan 'leven' integreren in de samenwerking komt hier het sociaal aspect bij kijken. Omdat we samen die activiteiten gaan uitvoeren. De activiteiten zijn naar elkaar toe gericht. Hier bedoel ik mee dat beide partijen in contact komen met elkaar. Door bijvoorbeeld te luisteren, spreken, begrijpen, spelen, lachen en door in groepjes te werken.

Het woord 'samenwerken' zegt eigenlijk al dat het belangrijk is dat de kleuters en de ouders samen iets gaan doen. Ze werken niet naast elkaar maar met elkaar aan iets.

Ook de kleuters moeten leren wat dit begrip inhoudt. Hier werken we in de klas samen in het algemeen aan. Door alleen uitleg er over te geven kunnen de kinderen niet ervaren wat samenwerken inhoudt. Dus de praktijk is heel belangrijk en het samenwerken goed stimuleren zowel in de klas onderling bij de kleuters als bij de ouders is van groot belang. (Devos, 2015).

1.5 De doelgroep kleuters

Ik zal tijdens mijn stage in een klasje staan met 4-5 jarige kleuters, dit zal ook de groep zijn waarmee ik rond mijn bachelorproef zal werken.

De kinderen waar ik mee zal werken gaan naar Freinetschool De Mijlpaal.

Dit zijn kinderen van de 2e en 3e kleuterklas, het is een graadsklas. Daarom is het voor mij belangrijk om deze doelgroep nog even nader te bestuderen.

1.5.1 Ontwikkelingsgebieden

Graag zou ik even dieper willen ingaan op verschillende ontwikkelingsgebieden van de kleuter. In onderstaande tekst beschrijf ik de motorische, cognitieve, sociaal-emotionele, taal, morele, empathie, spel en zintuiglijke ontwikkeling. Ik spits mij toe op deze gebieden omdat deze het meest relevant zijn binnen mijn bachelorproef.

De motorische ontwikkeling

De motorische ontwikkeling is 1 van de 3 gebieden waar ik mij op zal toespitsen in mijn bachelorproef. In de motorische ontwikkeling zijn de kinderen op grof en fijn motorisch vlak aan het ontwikkelen.

Bij de grof motorische ontwikkeling zijn ze vaak actief bezig door bijvoorbeeld te lopen, springen en zwemmen. Deze grove activiteiten ondergaan veranderingen op kwalitatief gebied. Dit wil zeggen dat als men een beweging beheerst dit steeds beter wordt uitgevoerd. Er worden ook moeilijke bewegingen uitgevoerd zoals de trap op en af lopen, met de bal gooien, glijden en klimmen.

De fijne motoriek gaat ook vooruit zoals het knippen, plakken en het bouwen van constructies. Dit gaat steeds beter. De zelfredzaamheid van de kleuters bevordert. Door samen te spelen met oudere broers of zussen kunnen sommige kleuters sneller motorische vorderingen maken dan andere kinderen. (Pont, 2012)

De cognitieve ontwikkeling

Ook de cognitieve ontwikkeling is 1 van de 3 gebieden waar ik mij op zal toespitsen in mijn bachelorproef. In de cognitieve ontwikkeling zijn er 3 aspecten: het geheugen, de fantasie en de denkontwikkeling.

We beginnen met het geheugen. Vanaf 3 jaar krijgen de kinderen bewust de eerste herinneringen. Taal verwerven speelt hier een rol bij, door middel van taal kunnen we ons dingen herinneren.

Fantasie is het 2^e aspect en is de basis voor het spel. In het boek 'Mensenkinderen' wordt hier het volgende over vermeld:

"De kleuters onderscheiden fantasie en werkelijkheid. Ze gebruiken fantasie in imitatie en rollenspel. De kinderen vragen zich toch nog regelmatig af wat echt en niet echt is. Ze stellen

daarom wie-wat-waarom vragen. Kinderen vanaf 4 jaar interesseren zich ook enorm in sprookjes.” (Pont, 2012)

Het 3^e aspect gaat over de denkontwikkeling en over inzicht krijgen.

Het tekenen van de kinderen bijvoorbeeld. Ze gaan van kopvoeters tekenen naar kopvoeters met een romp tekenen. (Pont, 2012)

Daarnaast wordt in het boek ‘Mensenkinderen’ het volgende vermeld over de denkontwikkeling van de kinderen:

“Bij de cognitieve ontwikkeling kan ook gezegd worden dat het egocentrisch denken plaats maakt voor het sociocentrisch denken. De kinderen denken minder aan zichzelf en meer aan anderen.” (Pont, 2012)

De sociaal-emotionele ontwikkeling

De sociale ontwikkeling is het derde gebied waar ik in mijn bachelorproef op zal inzetten.

Op sociaal-emotioneel gebied ontwikkelen de kleuters een vorm van zelfbesef en hun zelfbeeld begint hier vorm te krijgen.

De kleuter verwerft meer zelfkennis door het beschrijven van zichzelf.

Ze bekijken zichzelf kritisch door op een afstand zichzelf te bekijken. De kleuter wordt ook een sociaal individu dat vatbaar is voor reacties van anderen. Naarmate de sociale omgang toeneemt, wordt ook de zelfkennis uitgebreider en verfijnder.

De sociale omgang van de kleuters ontwikkelt, ze leren samen spelen en gaan over tot coöperatief spel. Het sociale leven wordt steeds belangrijker. De kleuter ontdekt dat de relatie met andere volwassenen zoals de leerkracht anders is dan die met zijn ouders. Hij begint door te krijgen dat er verschillende rollen zijn onder personen. (Pont, 2012)

De taalontwikkeling

Rond de leeftijd van 2.5-5 jaar begint het kind de taal echt onder knie te krijgen.

De fase waar ik het over wil hebben is de differentiatieperiode omdat deze periode bij bovenstaande leeftijd aan bod komt.

Het kind gaat zijn eerste woorden vervoegen, daarna de werkwoorden vervoegen, de voorzetsels plaatsen en de verkleinwoorden goed gebruiken. Het kind gaat ook steeds meer vragen stellen.

De 4 jarigen zullen ‘waarom’ vragen stellen. De cognitieve ontwikkeling van het kind staat helemaal afgesteld op de vraag ‘Waarom zijn dingen er?’.

Bijvoorbeeld ‘Waarom rijdt een auto?’ (Pont, 2012)

De taal wordt rijker op sociaal gebied. Door de kleuters hun groeiende inlevingsvermogen leren ze hun taalgebruik aanpassen aan de persoon tegen wie ze spreken.

“In deze fase kunnen ook beleefdheidsvormen worden aangeleerd, zoals ‘alsjeblieft’ of ‘dankjewel’.” (Pont, 2012)

Het verwerven van de taal heeft te maken met het sociaal gebied. Hoe meer taal de kinderen horen, hoe meer taal de kinderen spreken. *‘Niets is zo goed voor het leren van taal als sociaal contact’.* (Pont, 2012)

Voorlezen is één van de grootste hulpbronnen om de taalontwikkeling te stimuleren. *‘Er komen meer nieuwe woorden tijdens het voorlezen voor dan in het dagelijks taalgebruik. Voorlezen verrijkt de taal van het kind enorm. Het kind leert bijvoorbeeld abstracte beelden te verbinden met taal. (Iets wat in het begin niet eenvoudig is, maar wel een noodzakelijke vaardigheid voor de cognitieve ontwikkeling). Voorlezen helpt al bij jonge kinderen.’* (Pont, 2012)

‘Joint attention’ hoort bij het voorlezen. Het betekent ‘gedeelde aandacht’. De volwassene en de kleuter delen hun aandacht rond hetzelfde onderwerp. Het is één van de belangrijkste manieren waarop taal gestimuleerd kan worden. (Pont, 2012)

De empathieontwikkeling

In het boek ‘Mensenkinderen’ staat het volgende geciteerd over deze ontwikkeling:

“De empathische ontwikkeling is het vermogen van een kind om zich werkelijk in te leven in de gevoelswereld van de ander. Deze ontwikkeling is sterk afhankelijk van de cognitieve ontwikkeling. Hoe kan je je immers inleven in iemand anders als je je er nog niet eens bewust van bent dat je zelf iemand bent?”

De persoonlijke empathie van een kind groeit. Doordat het kind over meer taal en een rijker gedachteleven beschikt kan het zich in een situatie van iemand anders verplaatsen. Bijvoorbeeld: het kind begrijpt dat je oma verliezen pijnlijk is ook al heeft het kind zelf nog een oma. (Pont, 2012)

De woorden ‘Theory of mind’ of ‘een theorie van de geest’ zoals vermeld wordt in het boek ‘Mensenkinderen’, horen bij het leren begrijpen van anderen. Dat wil zeggen dat kinderen zich meer bewust worden van emoties van zichzelf en dat die kunnen verschillen met anderen hun emoties. In het boek ‘Mensenkinderen’ wordt vermeld dat kinderen die veel in contact komen met andere kinderen of grote gezinnen, op jongere leeftijd een ‘Theory of mind’ ontwikkelen dan kinderen die minder sociaal contact hebben met leeftijdsgenoten. Ook volwassenen stimuleren kinderen om een goede Theory of mind op te bouwen door te praten over dingen die ze meemaken. (Pont, 2012)

De spelontwikkeling

De spelontwikkeling stimuleert verschillende ontwikkelingen zoals de cognitieve, sociaal-emotionele, lichamelijke en taalontwikkeling. Kinderen die spelen zijn creatiever, socialer, taalvaardiger, hebben minder stress en zijn minder angstig. Niet alleen het ‘vrij spel’ kan hier voor zorgen, maar ook het spel waarbij een volwassene betrokken wordt, blijkt belangrijk te zijn. Omdat dan de zelfregulatie toeneemt. Met zelf reguleren wordt het vermogen bedoeld om goede keuzes te maken uit de eigen

gedragmogelijkheden en deze gedragingen zelf of samen met anderen te realiseren, evalueren en verbeteren. (Wijleren, 2019).

Er bestaan verschillende soorten spel. Een spelvorm die veel in mijn klas voorkomt is regelspel. Dit heb ik gemerkt uit open en gesloten observaties. Het is een vorm van spel waarbij regels op voorhand worden gemaakt zodat de kinderen tot spelvorm kunnen komen. *“Deze regels helpen het ontwikkelen van sociale vaardigheden en de zelfregulatie van emoties.” (Pont, 2012)*

Zintuiglijke ontwikkeling

Onder de zintuiglijke ontwikkeling verstaan we zien, horen, proeven, ruiken en voelen. Bij deze ontwikkeling spreken we niet van fasen maar van een groei en verbetering van de zintuigen. 2 Woorden die horen bij de zintuiglijke ontwikkeling zijn ‘sensatie’ en ‘perceptie’. In het boek ‘Mensenkinderen’ wordt het volgende vermeld:

“Bij een sensatie wordt bepaalde informatie door een zintuig naar de hersenen verstuurd. Nadat de sensatie in de hersenen is binnengekomen, volgt de perceptie.” (Pont, 2012)

Bijvoorbeeld het voelen van iets glad of het zien van een fiets. De hersenen gaan een interpretatie aan een sensatie geven. Bijvoorbeeld het zien van een fiets en het woordje ‘fiets’ zeggen. De cognitieve en zintuiglijke ontwikkeling werken in bovenstaand voorbeeld samen.

In het boek ‘Mensenkinderen’ staat wordt het volgende nog vermeld hierover:

“Er kan gesproken worden van een geslaagde zintuiglijke ontwikkeling als het kind de zintuigen kan combineren en van de informatie één geheel kan maken. Dit wordt ook wel intermodale perceptie genoemd.” (Pont, 2012)

1.5.2 Waarom is samenwerking belangrijk voor kinderen?

Als ik een samenwerking opstart tussen een kleuterklas en een woonzorgcentrum dan kan dit verschillende voordelen hebben voor de kinderen.

Er zijn een aantal pedagogische redenen vanuit het onderwijs gezien om kleuters in contact te brengen met mensen van buiten de school. In dit geval zijn die mensen de bewoners van het rusthuis.

Sociale ontwikkeling

Op de eerste plaats is het voor de sociale ontwikkeling van de kinderen goed dat zij met verschillende mensen in contact komen. Niet alleen met de ouders, de leerkrachten en andere begeleiders maar ook met mensen die uit een andere omgeving komen. Mensen die in een andere omgeving wonen dan de kinderen gewoon zijn, bijvoorbeeld met bewoners van serviceflats of rusthuizen. Het kan zich namelijk al eens voordoen dat kinderen minder mogelijkheden hebben om mensen buiten het gezin te leren kennen.

Zo een groep om mee in contact te komen buiten het gezin zijn de ouderen.

Deze mensen hebben veel kennis over bepaalde gebieden. Ze kunnen dingen die de eigen leerkracht misschien niet kan en ze kunnen vertellen over ervaringen die ze hebben mee gemaakt. Dit kan gaan over vroeger, de plek waar ze wonen, met wie ze wonen, ervaringen over het wonen in een woonzorgcentrum en nog veel anderen dingen.

De kinderen leren zich inleven in andere mensen die in een andere tijd hebben geleefd, in mensen die anderen beroepen hebben uitgevoerd en lichamelijk plus geestelijk eventueel in een andere conditie zijn dan ze gewoon zijn om te zien. (Ball, nd)

Volgens het boek 'Groot worden' groeit de cognitieve ontwikkeling van het kind.

Ze gaan van egocentrisch denken over tot sociocentrisch denken. Een samenwerking is dus een goede manier om dit sociocentrisch denken te stimuleren.

Omdat ze hier in aanraking komen met anderen personen en samen activiteiten gaan uitvoeren. (Baeten, Knydt, Sierens, & Struyven, 2015)

Maatschappelijk gebied

Voor kinderen heeft de samenwerking als voordelen dat ze actief gaan deelnemen in de maatschappij, ze gaan 'leven' ervaren en gestimuleerd worden op sociaal gebied.

De kleuters gaan actief deelnemen in de maatschappij waardoor er wordt ingezet op 'burgerschap'. Ze leren de maatschappij kennen door in contact te komen met andere generaties, een andere omgeving en andere omstandigheden. Ze worden lid van de maatschappij door actief bezig te zijn met deze generaties.

De kinderen leren wat 'leven' is. Door dat het 'leven naar hun school/klas komt en door dat ze opzoek gaan naar 'leven'. Ze leren dit door ervaringen op te doen.

Dit wordt gestimuleerd door activiteiten uit te voeren met andere mensen en met elkaar.

Terwijl de kinderen 'leven' ervaren en samenwerking tot stand brengen, komt het sociale aspect naar boven. De kinderen zijn sociaal interactief door met mensen te praten, spelen en te luisteren. Ze delen ervaringen, verwachtingen, verhalen en bevindingen.

De kleuters leren hoe ze met leeftijdsgenoten moeten samenwerken maar ook met mensen van een andere leeftijd. (Devos, 2015)

"Naarmate de sociale omgang toeneemt, zal ook de zelfkennis van kinderen uitbreiden en meer verfijnd worden." (Baeten, Knydt, Sierens, & Struyven, 2015)

Spel en zijn ontplooiingskansen

Als de kleuters aan spel doen wordt er volgens het boek 'Groot worden' gewerkt aan de sociale vaardigheden, de taal, de fantasie, het denken, zichzelf en mogelijkheden leren kennen en de ontplooiingskansen van de motoriek.

Taalontwikkeling

Nog een goede reden waarom kinderen zouden moeten samenwerken is omdat ze zo werken aan hun taal. Om samen te werken heb je communicatie nodig en als je communiceert ben je bezig met taal.

In het boek 'Schatten in de buurt' staat dat het voor de taalontwikkeling van de kinderen goed is als ze met verschillende mensen omgaan.

Ze moeten dan hun manier van praten leren aanpassen. Ze leren volgens het boek 'Schatten in de buurt' bijvoorbeeld met 'u' spreken.

Cognitieve ontwikkeling

Een samenwerking zou ook de cognitieve ontwikkeling stimuleren bij kinderen.

De kinderen kunnen denkspelletjes spelen met de ouderen. Kinderen moeten kunnen leren omgaan met winnen en verliezen. Daarom komt een volwassene goed van pas om jonge kinderen te begeleiden in een spel. Zo zijn beide partijen betrokken in het spel en zo leren ze van elkaar. (Ball, nd)

1.6 De doelgroep ouderen

Ik wil even een beeld schetsen over de oudere zorgvragers. Te beginnen met een theoretisch stuk over de verschillende ontwikkelingsdomeinen.

Ik wil even een idee geven over met welke groepen ik ga werken.

Als we het hebben over de ouderen dan zal ik werken met bewoners uit het woonzorgcentrum 'De kleine Kasteeltjes' te Tongeren. Dit zijn bewoners vanaf de leeftijd van 65 tot 100 jaar. Deze bewoners zijn zowel mobiel als immobiel. Dit wil zeggen dat er mensen zullen zijn die zich zelfstandig kunnen verplaatsen maar dat er ook mensen zijn die begeleiding nodig hebben om zich te verplaatsen. In onderstaande pagina's zal er meer uitleg te vinden zijn over de ontwikkeling van deze generatie.

Als we het over 'ouderen' hebben zijn er zijn 3 verschillende sub periodes:

- 60-65 tot 70-75 jaar = vroege ouderdom of fase van 'jonge ouderen'
- 70-75 tot 80-85 jaar = midden ouderdom of fase van 'oude ouderen'
- na 80-85 jaar = hoge ouderdom of fase van 'oudste ouderen'

De vroege ouderdom is een periode met heel veel energie en vitaliteit.

Als je verder gaat naar de volgende fase namelijk het midden ouderdom dan is typisch aan deze periode dat de kwaaltjes kunnen toenemen.

De hoge ouderdom periode is fysiek en mentaal gekenmerkt door toenemende broosheid.

Tijdens de samenwerking met het Woonzorgcentrum zal ik vooral met 'oude ouderen' en de 'oudste ouderen' werken.

1.6.1 Ontwikkelingsgebieden

In onderstaande tekst beschrijf ik de motorische, cognitieve, sociaal-emotionele, lichamelijke, en zintuiglijke ontwikkeling. Ik spits mij toe op deze gebieden omdat deze het meest relevant zijn binnen mijn bachelorproef.

Motorische en zintuiglijke ontwikkeling

De motorische en de zintuiglijke ontwikkeling zijn de eerste gebieden waar ik het over wil hebben. Met ouder worden kan er een achteruitgang zijn in de verschillende lichaamsfuncties. Er zijn echter grote individuele verschillen en gevolgen afhankelijk van persoon tot persoon bij het ouder worden. De zintuigen en motoriek kunnen bijvoorbeeld achteruit gaan, deze kunnen verbonden zijn met elkaar. (Valcke, Vanhoecke & Vanovermeire, 2012).

Het gezichtsvermogen (zien) kan verminderen en bepaalde handelingen zoals lezen, fietsen, rijden, knutselen, de krant lezen, tv kijken en een boek lezen kunnen moeilijk worden om te doen. Dit kan het zelfvertrouwen aantasten en maakt het zo moeilijk om bepaalde

contacten te onderhouden. (Valcke, Vanhoecke, & Vanovermeire, 2012).

“Ouderdomslethorendheid komt zeer frequent voor (bij één derde van de ouderen tussen 65-74 jaar en bij de helft van de 85 plussers). Sociale contacten kunnen hier onder leiden. Contacten kunnen verloren gaan, er kan irritatie zijn bij de spreker en luisteraar. Bijvoorbeeld het volgen van een gesprek is kan moeilijk zijn omdat men het niet verstaat. Gehoorproblemen kunnen zelfs leiden tot sociaal isolement, eenzaamheid en depressie.” (Valcke, Vanhoecke, & Vanovermeire, 2012).

De smaak en reuk nemen geleidelijk af, het evenwichtsgevoel kan verminderen dat dan weer zorgt voor een onzekerheid om te bewegen.

De motoriek gaat achteruit omdat er minder spieren in het lichaam zijn en men brozere botten krijgt. (Valcke, Vanhoecke, & Vanovermeire, 2012).

Cognitieve ontwikkeling

Als we het hebben over de cognitieve ontwikkeling dan kunnen we zeggen dat dit anders is dan bij de kleuters. Het wordt gelinkt aan de praktijk door situaties die zich voordoen. Bijvoorbeeld het denken over hoe iets opgelost moet worden. Het autonomie-model kan hier ook onder vallen. Ouderen krijgen hulpmiddelen aangeboden en moeten zelfstandig kiezen welke ze willen aangrijpen. Een persoon moet zo lang mogelijk geëngageerd blijven en de zelfredzaamheid moet gestimuleerd worden. Dat wil zeggen dat niet zomaar alles mag overgenomen worden maar dat ouderen de kans moeten krijgen om zo veel mogelijk zelf te doen zolang dit kan.

Uit onderzoek (Kausler, 1991, en Salthouse, 1991) blijkt dat de mentale snelheid met het ouder worden afneemt. Dit onderzoek vermeldt het volgende:

“De beschikbare ruimte in het werkgeheugen krimpt, de redeneervaardigheid neemt af, het ruimtelijk inzicht daalt en het autobiografisch geheugen vertoont meer problemen. Er zijn ook uitzonderingen. Uit onderzoek (Verhaeghen, 2003) lijkt het dat de woordenschat bij het ouder worden stabiel blijft of ruimer wordt.”

In bovenstaande tekst wordt het mentaal aspect beschreven, zoals het werkgeheugen, het inzicht en het autobiografisch geheugen. Dit kan achteruit gaan bij het ouder worden, dit gebeurt niet zonder reden. Hier is een biologische verklaring voor.

In de hersenen doen zich ook veranderingen voor bij het ouder worden. Het gewicht van de hersenen neemt namelijk af. De hersenen van een gemiddelde 20-jarige hebben een ander gewicht dan de hersenen van een gemiddelde 70-jarige. Bij de jongere is het gewicht ongeveer 1500 gram, terwijl het bij de ouder ongeveer 1250 gram is. Ik gebruik het woord gemiddelde omdat niet alle hersenstructuren in deze mate zijn aangetast. (Grommen, Marcoen, Van Ranst, 2006)

In de cognitieve processen kunnen er zich veranderingen voordoen.

Voorbeelden van veranderingen zijn aandacht, stemming en concentratie.

Volgens het onderzoek van (Willmer, 2005; Cosi & Romani, 1996) verloopt het gelijktijdig

uitvoeren van opdrachten of taken trager en moeilijker. Uit dit onderzoek blijkt ook dat geheugenstoornissen (dementie bijvoorbeeld) een deel vormen van veranderde cognitieve processen. *‘Toch wordt bij bijna 20% van de zeventigplussers geen veranderingen in geheugen waargenomen.’ (Grommen, Marcoen, Van Ranst, 2006)*

Sociale ontwikkeling

Bij de sociale ontwikkeling kunnen er veranderingen optreden. Sociale veranderingen zoals een partner verliezen, verhuizen of achteruitgang kunnen een rol spelen en er voor zorgen dat mensen minder sociale omgang hebben. (Valcke, Vanhoecke, & Vanovermeire, 2012).

Zoals hierboven in het stukje ‘motorische en zintuiglijke ontwikkeling’ al werd vermeld, kunnen de lichamelijke veranderingen ook tot het verminderen van sociale contacten leiden. Als er bepaalde handelingen zijn die moeilijk uit te voeren zijn dan kan hier het sociaal contact onder lijden. Bijvoorbeeld als een man iedere week afspreekt om te gaan fietsen met een vriend en die man zijn zicht verminderd, kan dit er voor zorgen dat het fietsen moeilijk of onmogelijk wordt. Waardoor hij niet meer met zijn vriend kan gaan fietsen.

Om nog een voorbeeld te geven, als een vrouw haar gehoor achteruit gaat en gesprekken moeilijk voor haar zijn om te volgen, kan het zijn dat ze misschien gesprekken met mensen gaat vermijden omdat ze het toch niet begrijpt. Dit kan er voor zorgen dat ze minder omgaat met mensen en de sociale omgang vermindert. De conclusie die ik uit bovenstaande tekst kan maken is, dat er een link is tussen het zintuiglijke, motorische en sociale aspect.

Lichamelijke ontwikkeling

De lichamelijke ontwikkeling is een gebied waar veranderingen kunnen optreden. Het ouder worden staat in de meeste gevallen gelijk aan verlies van lichamelijke mogelijkheden. Het boek ‘Als de schaduwen langer worden’ vermeldt hier het volgende over:

“Vaak wordt het verouderingsproces daarbovenop nog bemoeilijkt door chronische aandoeningen, waardoor de zelfstandigheid in grote mate beperkt wordt. Een persoon kan hierdoor hulp nodig hebben van een andere partij.” (Grommen, Marcoen, Van Ranst, 2006)

Artrose, slijtage van de gewrichten, stramheid in de rug, beperkte beweeglijkheid in de heupen of knieën en toenemende pijn bij belasting, zijn enkele voorbeelden van lichamelijke veranderingen die zich kunnen voordoen.

In de cognitieve ontwikkeling werd al een biologische verklaring aangehaald voor de veranderingen op cognitief vlak. Dit stuk ging over het verouderen van de hersenen. De werking van het cognitief systeem is dus afhankelijk van de lichamelijke gezondheid. Het cognitief functioneren kan negatief beïnvloedt worden door verschillende lichamelijke aandoeningen. Enkele voorbeelden zijn: beroerte, schildklier-aandoeningen, hersenbeschadiging, de ziekte van alzheimer en hersentrauma. Het risico op deze aandoeningen stijgt naarmate de leeftijd stijgt. (Grommen, Marcoen, Van Ranst, 2006)

Empathische ontwikkeling

De ouderen worden vaak bekeken als mensen die zorg nodig hebben terwijl ze ook zorg kunnen of willen geven aan anderen. Het zorgen voor kinderen kan op oudere leeftijd wegvallen. Dan krijgt het zorgen voor elkaar (partners) nog meer betekenis.

Als die partner er niet is dan kan een huisdier ook belangrijk zijn voor alleenstaande ouderen. Het dier moet verzorgd worden en het geeft betekenis aan hun leven, ze moeten zorgen voor een wezen. Naast de partner kunnen andere relaties ook die verbondenheid en zorg bieden. Zoals de kleinkinderen, familieleden of burens.

1.6.2 Waarom is samenwerking belangrijk voor ouderen?

Bij de cognitieve ontwikkeling van de ouderen is het belangrijk dat de persoon zo lang mogelijk zelfredzaam is. Dit wil zeggen dat we niet alles uit handen moeten nemen maar dat de persoon gestimuleerd moet blijven om zoveel mogelijk dingen zelf te doen. (Valcke, Vanhoecke, & Vanovermeire, 2012).

Volgens mij kan intergenerationeel contact er voor zorgen dat de cognitieve ontwikkeling van ouderen gestimuleerd wordt. Het zelfstandig werken met een andere generatie kan er voor zorgen dat de zelfredzaamheid gestimuleerd wordt. Het is ook mijn bedoeling om de ouderen niet te veel uit handen te nemen en ze te stimuleren om zelf actie te ondernemen.

Onderstaande zin komt uit het boek 'Als de schaduwen langer worden':

"De intergenerationele solidariteit heeft invloed op het zelfwaardegevoel en het psychisch welbevinden van ouderen maar ook op het geven en ontvangen van hulp en emotionele ondersteuning." (Grommen, Marcoen, Van Ranst, 2006)

Bij het ouder worden kan er een achteruitgang komen in de lichamelijke functies maar er zijn individuele verschillen en gevolgen bij de mensen. De zintuigen, de motoriek, het gehoor, het zien kan verminderen en dit kan er voor zorgen dat mensen minder beweging krijgen. (Valcke, Vanhoecke, & Vanovermeire, 2012).

Volgens mij kan een activiteit waar wat beweging in voorkomt, voor beide partijen van pas komen om de motorische ontwikkeling te stimuleren. In onderstaande literatuur worden verschillende voordelen beschreven voor de bewoners van een verzorgingstehuis.

Volgens De Bleser (2014) zeggen de begeleiders van woonzorgcentrum De Vliet dat het voor de ouderen vooral fijn is dat ze nog eens zorg voor iemand mogen dragen.

Hier komen de kleuters telkens op bezoek bij de bewoners om samen te knutselen, dansen en zingen. Ik zie dit als een groot voordeel dat ouderen het fijn vinden om voor iemand te zorgen, en een reden te meer om ouderen in contact te laten komen met kinderen.

In het boek 'Schatten in de buurt' wordt vermeld dat senioren erbij gebaat zijn een rol in de opvoeding van kinderen te spelen. Dit omdat zij daardoor hun eigen levenservaring actief kunnen inzetten en delen, respect en sociaal gevoel kunnen doorgeven.

Het doorgeven van deze levenservaringen doen senioren vaak op een rustige manier, met aandacht en geduld naar het kind toe zodat dit een natuurlijk respect oproept bij de kinderen. (Ball, nd)

Om maatschappelijk isolement te voorkomen, hebben veel senioren niet alleen contacten nodig met leeftijdsgenoten, maar juist ook met jongere mensen, ook als die met een ander perspectief in de wereld staan. Het gevoel een positieve bijdrage te leveren aan toekomstige generaties geeft veel ouderen de voldoening die in deze levensfase zo belangrijk is. Door in contact te komen met kinderen houden ze de betrokkenheid bij de wereld en dit voorkomt dat zij geïsoleerd raken. De uitwisseling van ervaringen met anderen blijkt voor de zingeving onmisbaar te zijn. (Ball, nd)

2. Richten

2.1 Onderzoeksdoel

Tijdens de eerste fase van mijn onderzoek 'oriënteren' ben ik nog meer overtuigd van het belang van de samenwerking tussen kleuters en ouderen. De voordelen van een dergelijke samenwerking kwam hier heel sterk naar voor.

Mijn voornaamste doel is daarom interacties krijgen tussen de kleuters en de ouderen. Ik wil intergenerationeel werken. Tijdens deze interacties wil ik de sociale, cognitieve en motorische ontwikkeling stimuleren. Ik heb voor deze gebieden gekozen omdat het door mijn oriënteringsproces duidelijk was dat de meeste voordelen beschreven werden voor deze ontwikkelingsgebieden. Zowel de ouderen als de kinderen hadden volgens de boeken 'Groot worden, De visie van Freinet, Sowieso STW en Schatten in de buurt', de meeste baat bij deze ontwikkelingsgebieden tijdens een samenwerking.

Concreet betekent dit dat mijn doel voor de kinderen is om hen te stimuleren op sociaal, cognitief en motorisch gebied.

Op *sociaal vlak* is het mijn doel om de kleuters in contact te laten komen met verschillende mensen. Zodat zij mensen uit een andere omgeving leren kennen. Ik wil de kinderen leren om zich in te leven in andere mensen. Mensen die al in een andere tijd hebben mee gemaakt en lichamelijk plus geestelijk in een andere conditie zijn dan ze misschien gewoon zijn om te zien.

Mijn doel is om de *cognitieve ontwikkeling* te stimuleren. Ik wil dat ze door middel van spel gaan nadenken. Kinderen moeten leren hoe ze omgaan met winnen en verliezen. Omdat de cognitieve ontwikkeling groeit, gaan ze van egocentrisch denken over tot sociocentrisch denken. Ik wil dit sociocentrisch denken stimuleren door de kinderen samen te laten werken met elkaar en de ouderen.

Ik wil de kinderen ook stimuleren op *motorisch vlak*. Mijn doel is om de kinderen te laten bewegen met anderen. Zodat ze de kans krijgen om de motorische ontwikkeling te ontplooiën.

Voor de ouderen is mijn doel dat ik mij wil focussen op het sociaal, cognitief en motorisch gebied. In mijn probleembeschrijving heb ik verteld over het psychisch, sociaal en fysiek welbevinden van de ouderen. Deze 3 gebieden kunnen achteruit gaan bij het ouder worden.

Op *sociaal vlak* wil ik dat de mensen in contact komen met de kleuters zodat ze niet geïsoleerd geraken, minder of niet eenzaam zijn. Want weinig contact kan tot isolatie leiden en dit wil ik voorkomen.

Ook de *motoriek* kan bijvoorbeeld achteruit wanneer mensen ouder worden. Een doel van mij is om er voor te zorgen dat mensen in beweging komen en motorisch actief zijn.

In de literatuur vind ik terug dat het *cognitief* vlak wordt gelinkt aan de praktijk, door situaties die zich voordoen. Bijvoorbeeld het denken over hoe iets opgelost moet worden.

Een persoon moet zo lang mogelijk geëmancipeerd blijven en de zelfredzaamheid moet gestimuleerd worden. Dat wil zeggen dat niet zomaar alles mag overgenomen worden maar dat ouderen de kans moeten krijgen om zo veel mogelijk zelf te doen zolang dit kan.

Ook dit zie ik als een doel, dat ouderen zelfredzaam zijn, zelf oplossend denken en geëmancipeerd blijven.

Tijdens mijn onderzoek heb ik eveneens ondervonden dat een draaiboek een goed middel is om deze samenwerking aan te pakken. *Activiteitenbegeleider à Campo* (2019) vermeldde in een interview het volgende: *“Een draaiboek is voor mij een middel om een samenwerking te kunnen begeleiden. In dit boek staat alles wat te maken heeft met het intergenerationeel werken tussen de kinderen en de ouderen.”*

Dus ook het maken van een draaiboek stel ik als doel voorop.

2.2 Onderzoeksvraag

Hoe kan ik het intergenerationeel contact bevorderen tussen een Woonzorgcentrum en kleuterklas, waarbij zowel ouderen als kleuters elkaar stimuleren in de sociale, cognitieve of motorische ontwikkeling.

2.3 Deelvragen

- Wat is intergenerationeel werken?
- Wat is samenwerken? Wat is een goede samenwerking?
- Welke voorwaarden kunnen bijdragen tot intergenerationeel contact en wat is mijn rol hier in als begeleider?
- Welke activiteiten kunnen we op poten zetten om het intergenerationeel contact te bevorderen.
- Heeft dit positieve effecten voor de kleuters en de ouderen?
- Hoe denken de kleuters over de ouderen?
- Hoe denken de ouderen over de kleuters?

3. Plannen

	Onderzoeksactiviteit: Wat ga ik doen?	Wat is mijn doel?	Wanneer	Hulpmiddel
Wat is intergenerationeel werken?	Literatuur raadplegen.	Voorbeelden zoeken over intergenerationeel werken om een beeld te krijgen wat het is.	November 2018	Artikels en boek: 'Schatten in de buurt', 'Groepswerk met ouderen ... Een vak apart'.
	Een verhaal voorlezen aan de kinderen. Hier vragen bij stellen om te kijken wat ze al weten over 'ouderen'.	De kinderen laten kennis maken met een verzorgingstehuis en een persoon die hier woont. Een kleinkind dat zijn opa gaat opzoeken.	Februari 2019	Boek over Bomp
	Een activiteit observeren tussen kinderen van de buitenschoolse opvang en de ouderen.	De activiteit tussen de kinderen en ouderen observeren, achterhalen wat deze activiteit en het werken tussen beide groepen inhoudt.	Maart 2019	Observeren
Wat is samenwerken?	De kleuters samen bakjestijd laten uitvoeren. Het werken met 1 bakje voor een gedurende tijd.	Kleuters leren wat samenwerken is.	Februari – Maart- April – Mei 2019	Bakjestijd
	De kleuters samen laten opruimen tijdens opruimtijd.	Kleuters leren hoe ze samen een opdracht moeten uitvoeren, namelijk het opruimen.	Maart t.e.m. April 2019	Opruimtijd
	De kleuters samen opdrachten laten uitvoeren.	Kleuters samen opdracht in groepjes van 2 laten uitvoeren.	Maart t.e.m. April 2019	Teamworkspell etjes
	De kleuters turnen samen met de bewoners van het rusthuis.	De kleuters laten samenwerken met enkele bewoners in een groepje van 3 à	April 2019	Turnles

		4.		
	De kleuters turnen samen met de bewoners van het rusthuis.	De kleuters laten samenwerken met de bewoners in een groepje.	Mei 2019	Turnles
Wat is een goede samenwerking?	Een interview houden met directie van Freinetschool De Mijlpaal.	Visie van directie achterhalen over een goede samenwerking.	Oktober 2018	Interview
	Een interview houden met hoofd activiteitenbegeleider van WZC Adelante.	Achterhalen wat belangrijk is bij een goede samenwerking.	November 2018	Interview
	Een interview houden met directie van Freinetschool De Toverfluit.	Visie van directie achterhalen over een goede samenwerking	November 2018	Interview
	Een activiteit observeren tussen kinderen van de buitenschoolse opvang en de ouderen.	De activiteit tussen de kinderen en ouderen observeren, achterhalen wat deze activiteit en het werken tussen beide groepen inhoudt. En kijken of dit een goede samenwerking is.	Maart 2019	Observeren
	Turnles geven aan de kinderen en de ouderen. Instructies geven + voordoen van activiteit.	Duidelijke instructies geven zodat de bewoners en de kinderen de oefeningen samen op een goede manier uitvoeren.	April 2019	Turnles
Welke voorwaarden kunnen bijdragen tot een intergenerationeel contact?	Een interview houden met activiteitenbegeleider van WZC De Hoge Vijf.	Info inwinnen over samenwerking tussen externen.	November 2018	Interview
	Een interview houden met hoofdactiviteitenbegeleider van WZC Klevarie.	Info inwinnen over samenwerking tussen externen.	November 2018	Interview
	Een interview houden met activiteitenbegeleider van WZC De Kleine	Visie achterhalen van activiteitenbegeleide	December 2018	Interview

	Kasteeltjes + rondleiding vragen.	r.		
	Een turnles geven aan de ouderen en de kinderen.	De sociale en motorische ontwikkeling van de kleuters en de bewoners stimuleren tijdens een turnles.	April 2019	Turnles
	Een reflectiemoment houden met activiteitenbegeleider over de activiteit van 2 april.	Reflecteren op de activiteit die ik 2 april heb uitgevoerd.	April 2019	Gesprek
	Voorbespreking houden over de volgende turnactiviteit	Verloop en aanpak van deze les bespreken met activiteitenbegeleider.	April 2019	Gesprek
	Een turnles geven aan de ouderen en de kinderen.	De sociale en motorische ontwikkeling van de kleuters en de bewoners stimuleren tijdens een turnles.	Mei 2019	Turnles
	Een reflectiemoment houden met activiteitenbegeleider over de activiteit van 7 mei.	Reflecteren op de activiteit die ik 7 mei heb uitgevoerd.	Mei 2019	Gesprek
	Een draaiboek ontwerpen.	Een draaiboek dat weergeeft aan welke voorwaarden de samenwerking moet voldoen.	April – Mei 2019	Gesprek
Welke activiteiten kunnen we op poten zetten om het intergenerationeel contact te bevorderen?	De activiteiten bespreken met activiteitenbegeleider van het rusthuis.	Achterhalen welke activiteiten mogelijk zijn om uit te voeren met de bewoners.	Februari Maart April Mei	Gesprek
	De activiteiten bespreken met mijn mentor.	Achterhalen welke activiteiten mogelijk zijn uit te voeren met de kleuters.	Februari- Maart- April- Mei 2019	Gesprek

	Uitschrijven in een ontwerp welke activiteiten ik heb uitgevoerd en reflecties hiervan uitschrijven.	Een weergave geven van de activiteiten en reflecties om een beeld te geven wat je kan doen tijdens intergenerationeel werken.	April- Mei 2019	Uitgevoerde activiteiten
	Een draaiboek ontwerpen.	Een draaiboek dat weergeeft welke activiteiten die je kunt doen als je intergenerationeel gaat werken.	April – Mei 2019	Gesprekken
Welke positieve effecten heeft dit voor de kleuters en de ouders?	Literatuur raadplegen.	De visie van Freinetonderwijs achterhalen m.b.t de kleuters als lid van de maatschappij.	Oktober 2018	Boek: De visie van Freinet
	Literatuur raadplegen.	De ontwikkelingen van het kind achterhalen + positieve effecten van spel op deze ontwikkelingen.	December 2018	Boek: Groot worden, van baby tot adolescent
	Literatuur raadplegen.	De ontwikkelingen van ouders achterhalen + hulpmiddelen om de ontwikkelingen te stimuleren.	december 2018	Boek: Sowieso Informatieboek STW
	Literatuur raadplegen.	De ontwikkelingen van ouders achterhalen + de positieve effecten van een samenwerking.	Maart 2019	Boek: Als de schaduwen langer worden.
	Bevragen over de beginsituatie van de bewoners die meedoen aan de samenwerking.	Een beeld krijgen wat de beginsituatie van de bewoners is voor de samenwerking.	Maart 2019	Bevraging
	Bevragen over de beginsituatie van de	Een beeld krijgen wat de beginsituatie	Maart 2019	Bevraging

	kleuters die meedoen aan de samenwerking.	van de kleuters is voor de samenwerking.		
	Bevragen over de beginsituatie van de bewoners die meedoen aan de samenwerking.	Een beeld krijgen wat de beginsituatie van de bewoners is na de samenwerking.	April 2019	Bevraging
	Bevragen over de beginsituatie van de kleuters die meedoen aan de samenwerking.	Een beeld krijgen wat de beginsituatie van de kleuters is na de samenwerking.	Mei 2019	Bevraging
	Bevragen wat de positieve effecten van een samenwerk zijn.	Een beeld krijgen van wat de positieve effecten zijn voor de ouderen.	Mei 2019	Interview
Wat zijn de ouderen hun gedachten over kleuters? Vooroordelen? Verwachtingen?	Een interview houden met verschillende bewoners van WZC De Kleine Kasteeltjes over hun gedachten, vooroordelen, verwachtingen over kleuters.	De gedachten, verwachtingen, vooroordelen achterhalen die ouderen hebben over kleuters.	Maart 2019	Interview
	Bevragen wat de gedachten zijn van de ouderen over de kleuters na de samenwerking.	De gedachten, verwachtingen, vooroordelen achterhalen die ouderen hebben over kleuters.	April 2019	Bevraging
	Bevragen wat de gedachten zijn van de ouderen over de kleuters na de samenwerking.	De gedachten, verwachtingen, vooroordelen achterhalen die ouderen hebben over kleuters.	Mei 2019	Bevraging
Wat zijn de de kleuters hun gedachten over ouderen? Vooroordelen? Verwachtingen?	Een interview houden met verschillende kleuters van Freinetschool De Mijlpaal over hun gedachten, vooroordelen, verwachtingen over ouderen.	De gedachten, verwachtingen, vooroordelen achterhalen die ouderen hebben over kleuters.	Maart 2019	Interview
	Een gesprek houden over het woord 'rusthuis' en dit plaatsen in een	De gedachten of bedenkingen die de kleuters hebben	April 2019	Brainstorm

	brainstorm.	over het woord 'rusthuis' achterhalen.		
	Een gesprek houden met de kleuters over de turnles die we gaan doen met de ouderen in het rusthuis.	De vooroordelen, stereotypen bespreken die kleuters hebben over de ouderen.	April 2019	Gesprek
	Een creatieve verwerking met de kleuters maken, waarin ze een tekening moeten maken over hun ervaring tijdens het turnen in het rusthuis.	De kleuters hun ervaringen, bedenkingen, reacties bespreken en bekijken over de turnles met de bewoners.	April 2019	Beeldend werk
	Een gesprek houden met de kleuters over de turnles die we gaan doen met de ouderen in het rusthuis.	De vooroordelen, stereotypen bespreken die kleuters hebben over de ouderen.	Mei 2019	Gesprek
	Een beeldend werk met de kleuters maken, waarin ze hun ervaring over het turnen in verwerken.	De kleuters hun ervaringen, bedenkingen, reacties bespreken en bekijken over de turnles met de bewoners.	Mei 2019	Beeldend werk
	Bevragen aan de kleuters wat de gedachten zijn over de ouderen na de samenwerking.	De gedachten, verwachtingen, vooroordelen achterhalen die ouderen hebben over kleuters.	Mei 2019	Interview

4. Verzamelen en Analyseren

In functie van mijn onderzoek heb ik verschillende dataverzamelmethode gebruikt. Om tot (meer uitgebreide) antwoorden te komen heb ik een literatuurstudie gedaan, ben ik op bezoek geweest bij verschillende instanties zoals woonzorgcentra, heb ik observaties gedaan bij scholen en woonzorgcentra en heb ik interviews afgelegd met externen.

4.1 De betekenis van intergenerationeel werken

Hoger werd reeds de definitie van samenwerken en intergenerationeel werken beschreven. Hier kon u lezen dan samenwerken en intergenerationeel werken het volgende betekenen:

Het woord 'samenwerken' wil zeggen als team handelen, medewerken, met elkaar iets tot stand brengen. Het woord 'inter' wil zeggen tussen of binnen. Het woord 'generatie' betekent een groep mensen van ongeveer dezelfde leeftijd. (Encyclo, 2019).

Als ik deze betekenissen in een zin verwerk krijg ik het volgende: Als team handelen, medewerken, met elkaar iets tot stand brengen binnen een groep mensen.

Ik ga tijdens mijn uitdaging niet met 1 generatie werken, maar met 2 generaties.

In oriënteren werden de volgende voorbeelden aangehaald die de betekenis van intergenerationeel werken beschrijven. Dit waren de volgende:

“Als ik ga inzetten op contact tussen die 2 generaties dan komt dit ten goede voor de generaties maar ook de samenleving in het algemeen. Dit contact draagt bij tot een samenleving voor alle leeftijden. Het contact zorgt voor een stabiele en geïntegreerde samenleving.” (Wijsheidverjaartniet, 2019).

“Op het niveau van de basisschool betekent dit dat ouderen en kinderen kennis, ervaringen, diensten en vaardigheden verwerven, delen en uitwisselen. Er wordt met andere woorden een leeromgeving geschapen waarin jong en oud van en met elkaar leren. Daarbij zijn wederzijds respect en waardering voor de verschillen tussen de generaties van belang. “ (Wijsheidverjaartniet,2019).

In het artikel 'Leerlingen en bewoners De Ruyschaert samen creatief' uit de Krant van West-Vlaanderen staat een voorbeeld van een school die samenwerkt met een woonzorgcentrum. Het woonzorgcentrum De Ruyschaert en de vrije centrumschool werken al langer samen.

In het artikel 'Bejaarden bloeien open' uit de krant ' Het Laatste Nieuws' staat een voorbeeld van een kleuterklas die samenwerkt met een woonzorgcentrum. De bewoners van woonzorgcentrum De Vliet en de kleuters van de Kleuterkouter werken 1 keer per maand samen aan een activiteit.

4.2 De betekenis van samenwerken

Bij het zoeken naar de betekenis van samenwerken heb ik de literatuur geraadpleegd. Deze heeft mij verschillende voorbeelden gegeven over wat samenwerken is.

“Samenwerken kan worden gedefinieerd als het gezamenlijk inzetten om een bepaald doel te bereiken. Samenwerking vindt plaats tussen minimaal twee personen, dus ook in een groep of tussen meerdere groepen. Samenwerken wordt gezien als een belangrijke competentie omdat het een efficiënte manier is om doelen te bereiken.” (Encyclo, 2019)

Bij de betekenis van intergenerationeel werken stond al een voorbeeld van een school die samenwerkt met woonzorgcentrum De Ruyschaert. Op dit voorbeeld wil ik even dieper op in gaan omdat ik wil laten zien wat een samenwerking in de praktijk kan zijn.

Er komen al enkele jaren een aantal kleuters naar het verzorgingstehuis om samen een activiteit te doen met de bewoners. Dit gebeurt telkens op een andere afdeling. Door deze positieve ervaringen zijn beide partijen over gegaan tot een verdere samenwerking. Er hebben ook al activiteiten plaats gevonden waarbij 1 oudere en 1 kleuter een groepje vormde en samen een kunstwerk mochten maken. Bij deze activiteit zag je verschillende situaties. Bij sommige groepjes was er een duidelijke interactie en werd er een echt gesprek gevoerd. Bij andere groepjes stuurde de bewoner de kleuter in het schilderen, en was het soms nog wat zoeken..

Een ander voorbeeld wat van samenwerken betekent, is het voorbeeld van kleuterschool de Kleuterkouder en woonzorgcentrum De Vliet.

De samenwerking begon een aantal jaar geleden door dat beide partijen interesse naar elkaar toonde. Omdat er voor beide groepen een interesse en nieuwsgierigheid was besloten de school en het verzorgingstehuis aan de slag te gaan. Er kwamen elke week enkele kleuters spelen in de leefruimte, de bewoners konden dan een kijkje komen nemen. Naarmate de tijd is het project uitgegroeid tot een frequentie samenwerking van 1 keer per maand. Hier wordt dan een uitgewerkte activiteit uitgevoerd tussen de bewoners en de kleuters.

4.3 De betekenis van een goede samenwerking tussen kleuters en ouderen

De literatuur die ik geraadpleegd heb gaf mij geen antwoord op wat een goede samenwerking tussen beide doelgroepen nu precies betekent. Om de betekenis van een goede samenwerking te krijgen ben ik de praktijk gaan opzoeken. Ik ben naar verschillende externen gegaan die mij een beeld hebben gegeven wat een goede samenwerking is.

De eerste externe die ik heb geraadpleegd is Jules a Campo. Hij is jarenlang hoofdactiviteitenbegeleider geweest in Woonzorgcentrum Klevarie te Maastricht. De tweede externe die ik heb geraadpleegd is Sonja Berx. Zij is de hoofdanimator in woonzorgcentrum De Hoge Vijf te Hasselt. Deze twee personen hebben mij hun visie gegeven over wat een goede samenwerking is.

Een goede samenwerking wil volgens hen zeggen dat de bewoners van het rusthuis en de kinderen de sociale ontwikkeling stimuleren. Ze moeten sociaal contact met elkaar krijgen. Ze gaan op een goede manier met elkaar om en hebben hier ook plezier in. De kinderen en de bewoners doen activiteiten die ze goed kunnen en graag doen. Tijdens deze samenwerking moet ook de cognitieve ontwikkeling gestimuleerd worden. Er moet worden nagedacht tijdens activiteiten, er moeten uitdagingen inzitten voor de kleuters en de bewoners. Het is de bedoeling dat tijdens deze activiteiten de verschillende ontwikkelingsdomeinen van beide doelgroepen gestimuleerd worden. Als dit lukt heb je een goede samenwerking.

Tijdens het turnen is dit bijvoorbeeld het motorische aspect, de ontwikkeling moet hier gestimuleerd worden door verschillende oefeningen te doen. De spieren van de kinderen en de bewoners moeten gebruikt worden tijdens het turnen. Dit kan gedaan worden door de kleuters en de ouderen samen oefeningen te laten uitvoeren.

Tijdens het beeldend werken is dit bijvoorbeeld het cognitieve aspect, de ontwikkeling moet hier gestimuleerd worden door de ouderen en de kinderen te laten nadenken over hoe ze iets kunnen maken en hoe ze iets moeten doen. (à Campo & Berx, 2018)

Bij het beschrijven van de betekenis van een goede samenwerking, tijdens de gesprekken met Jules à Campo en Sonja Berx, kwam ook meteen het antwoord op de volgende vraag: 'Welke acties kunnen bijdragen tot intergenerationeel contact en wat is mijn rol hierin als begeleider?' Ik heb hier uit kunnen opmaken dat de 2 vragen samen horen en onderstaande tekst een antwoord geeft op beide vragen.

4.4 Algemene voorwaarden die kunnen bijdragen tot intergenerationeel contact en mijn rol als begeleider

Als ik wil gaan samenwerken dan moeten er met de volgende dingen rekening gehouden worden. Om te beginnen moet er voor gezorgd worden dat er geen drukte of niet te veel drukte is tijdens een samenwerking. De reden hier van is dat sommige bewoners misschien niet meer goed tegen het 'lawaaï' kunnen en teveel prikkels binnen krijgen op die manier. Het gehoor kan ook meespelen, als er teveel drukte is kunnen bewoners de activiteit niet meer goed volgen. De drukte kan dus zorgen voor chaos. Ook bij de kinderen kan het bijvoorbeeld zijn dan ze niet goed tegen de vele prikkels en 'lawaaï' kunnen. Of de kinderen kunnen door de drukte snel hun concentratie kwijt geraken tijdens de activiteit. Vanwege deze redenen is het dus belangrijk dat er rekening mee wordt gehouden.

Tijdens een samenwerking in het woonzorgcentrum kan de drukte opgelost worden door te zorgen voor voldoende begeleiding. 1 Begeleider per 5 kinderen is het ideaalbeeld bij een klas van 25. (à Campo, 2019)

Langs de kant van de school kan je het beste hulp inschakelen van ouders of grootouders om te begeleiden. Het is belangrijk dat ook de juf mee begeleidt.

Langs de kant van het Woonzorgcentrum kan je het beste vrijwilligers en animatoren inschakelen. Er moet altijd een verantwoordelijke aanwezig zijn. De verantwoordelijke moet de activiteit duidelijk aan de begeleiding van het woonzorgcentrum doorgeven.

Deze moet goede afspraken maken over wat er gaat gebeuren die dag of op dat moment. Deze moet ook goede instructies geven aan de begeleiding over wat ze moeten doen en wat van hun verwacht wordt.

De duur van de activiteiten moet je aanpassen naar de leeftijd van de kinderen.

Hoe jonger de kinderen zijn hoe korter de activiteit. Als de kinderen al wat ouder zijn kan je langere activiteit houden. De duur van de activiteit hangt ook af van welke soort activiteit je gaat doen. Een sportactiviteit kan je al wat langer laten duren dan een denkactiviteit waar veel concentratie bij gevraagd wordt. (à Campo, 2019)

Op gebied van communicatie moeten alle activiteiten ruim op voorhand vastgelegd worden. De data van de activiteiten moeten op voorhand doorgemailed worden naar de verantwoordelijke en de vrijwilligers. Dit moet 1 persoon van de school zijn en 1 persoon van het WZC die mailt over de activiteiten. Een vast contactpersoon is heel belangrijk om alles vlot te laten verlopen.

De focus van de activiteit moet duidelijk zijn. Het is belangrijk dat je de kinderen laat vertellen over wat ze willen doen, wat ze graag doen, goed kunnen, etc. Maar het is belangrijk dat je de ouderen ook laat vertellen over wat ze willen doen. Er moet naar beide partijen gevraagd worden. Dit kan er voor zorgen dat er een hogere betrokkenheid is omdat je naar de interesses kijkt van de groepen. (à Campo, 2019)

Er zijn verschillende mogelijkheden in activiteiten zoals koken, muziek, cultuur, etc...

Het is tweerichtingsverkeer. De ouderen kunnen naar de school komen en de kinderen kunnen naar het rusthuis komen. Er kan eventueel gezorgd worden voor iemand die de

activiteit aan elkaar praat, een presentator. Om de sfeer er in te houden. Er kunnen affiches gemaakt worden van de activiteiten waar alle informatie op staat. Dit is aan te raden zodat iedereen op de hoogte is. Plannen op voorhand is heel belangrijk. Het is goed om te zorgen voor een planning waar de datum, het uur en de plaats op staat. De planning moet ook tijdig doorgegeven worden aan vrijwilligers en begeleiding. (à Campo, 2019)

Een goede samenwerking houdt in dat er na de activiteiten een evaluatie wordt gedaan. Jules a Campo zegt hier het volgende over: 'Na de activiteit een evaluatie inplannen is van groot belang. Dit kan je zowel evalueren met de kleuters als met de ouderen. Deze reflectie kan je het beste zo snel mogelijk na de activiteit doen, omdat dan alles nog fris in het geheugen zit. Het volgende kan besproken worden : Wat ging er goed? Wat ging er niet goed? Vonden ze het leuk/ niet leuk? Wat kunnen we een volgende keer nog doen? Nog tips?

Een goede samenwerking houdt in dat er ook na enkele maanden een evaluatie wordt gehouden. Jules a Campo vermeldt hier over het volgende: 'Na een aantal maanden wordt er een nieuwe evaluatie gehouden met iedereen er bij, de directie van de school, de verantwoordelijke van het WZC en de juffen.

De volgende vragen worden dan gesteld: Wat heeft het ons geleverd? Wat kunnen we doen om het beter te maken? Wat kunnen we nog doen? Wat vinden de ouderen er van? Wat vinden de kleuters er van?'. Ook dit zijn vragen die bij mezelf naar boven komen als ik aan een evaluatie denk.

Om alles in goede banen te leiden heb je een leidraad nodig. Een handleiding of een draaiboek is van noodzaak volgens activiteitenbegeleider Jules a Campo. Hij zegt dat een draaiboek er is zodat je hier zelf in kan kijken en zodat iemand die na je komt meteen aan de slag kan door enkel in het boek te kijken. Je kan er zoal inzetten welke activiteit er gedaan wordt, waar, wanneer, de materialen of benodigdheden, aantal vrijwilligers of begeleiders, de kosten, externen, afspraken, briefing met verwachtingen en het doel. Dit draaiboek moet er zijn zodat leerkrachten er na mij mee verder kunnen. Hier staat alles in wat te maken heeft met de activiteiten. Wanneer er dan iemand afwezig is of er niet is dan kan een andere persoon hier meer verder gaan en dit overnemen.

4.5 De positieve effecten voor de kleuters en de ouderen.

Uit de oriënteringsfase kwam reeds naar voor dat er zowel voor de kleuters als voor de ouderen diverse positieve effecten verbonden zijn aan een samenwerking tussen beide doelgroepen.

Denk aan het maatschappelijk aspect bij de kleuters.

Het oriënteren verwees naar de kinderen die lid zijn van de maatschappij en dat de school het 'leven' moet laten binnenstromen. Kinderen leren door samen te werken (buiten de school) andere generaties kennen. De andere generaties leren de kinderen kennen en ze kunnen van elkaar leren. (Devos, 2015)

Denk aan de sociale ontwikkeling en de cognitieve ontwikkeling bij de kleuters.

Het oriënteren verwees naar de kleuters die leren wat het begrip samenwerken inhoudt. Ze leren andere mensen kennen buiten hun gezin.

De kinderen leren zich door samen te werken inleven in andere mensen.

Ze gaan van het egocentrisch denken over naar het sociocentrisch denken en een samenwerking kan dit sociocentrisch denken stimuleren. (Baeten, Knydt, Sierens, & Struyven, 2015)

Denk aan het spel en zijn ontplooiingskansen.

Volgens het boek 'Groot worden' wordt er tijdens het spel van kleuters gewerkt aan de sociale vaardigheden, de taal, de fantasie, het denken, zichzelf en de mogelijkheden leren kennen en de ontplooiingskansen van de motoriek.

Denk aan de sociale ontwikkeling bij de ouderen. De ouderen krijgen als ze een positieve bijdrage kunnen leveren aan de toekomstige generaties. Door in contact te komen met kinderen houden ze de betrokkenheid bij de wereld en dit voorkomt dat ze geïsoleerd raken. De uitwisseling met anderen blijkt voor de zingeving onmisbaar te zijn. (Ball, nd)

Denk aan de cognitieve ontwikkeling bij de ouderen.

'De intergenerationele solidariteit heeft invloed op het zelfwaardegevoel en het psychisch welbevinden van ouderen maar ook op het geven en ontvangen van hulp en emotionele ondersteuning.' (Grommen, Maroen, Van Ranst, 2006)

Om af te toetsen wat de mensen uit het werkveld over deze positieve effecten vonden, en of zij dit konden bevestigen heb ik bezoeken gebracht aan externen, waar ik samen met hen een interview heb gedaan. Ik ben ook nog dieper gaan graven in de literatuur. In een later stadium van mijn onderzoek zal ik daarnaast de kleuters en de ouderen bevragen.

Interviews

De eerste externe die ik geraadpleegd heb is Carine Smeets, directie van Freinetschool 'De Toverfluit'. Zij heeft mij haar visie gegeven over de positieve effecten die een samenwerking kan hebben voor de kinderen. Met betrekking tot het maatschappelijk aspect en de sociale ontwikkeling.

Het is volgende de directrice van deze school belangrijk dat je kinderen laten kennis maken met het gebeuren buiten de school.

“De kernwoorden die bij kennismaken horen zijn: actie, solidariteit, brede belangstelling, engagement, vrije tijdsbesteding en milieubewustzijn.

De kinderen moeten een verantwoordelijkheidsgevoel krijgen voor de maatschappij.

Kinderen moeten een lid zijn van de maatschappij en dit worden ze door er aan deel te nemen.” (Smeets, 2018)

“De sociale ontwikkeling wordt gestimuleerd bij de kleuters door contacten te leggen met mensen anders dan hun leeftijdsgenoten. Niet alleen voor de kleuters wordt dit gestimuleerd maar ook voor de ouderen. Ze voeren samen activiteiten uit en werken samen aan iets, wat een band opbouwt. Hierbij is welbevinden en betrokkenheid zeker iets om niet te vergeten. De betrokkenheid moet gestimuleerd worden door leuke activiteiten uit te voeren. Het is ook belangrijk dat de kinderen zich hier goed bij voelen.” (Smeets, 2018)

“Als de kleuters en de bewoners activiteiten uitvoeren wordt er gewerkt aan de sociale vaardigheden, de taal, het denken, de motoriek en nog zoveel andere gebieden.” (Smeets, 2018)

De tweede externe die ik heb geraadpleegd is Nicole Volont. Zij is al jaren de activiteitenbegeleider van woonzorgcentrum 'De kleine Kasteeltjes' te Tongeren. Dit zal ook de plek zijn waar ik aan de samenwerking zal werken. Zij heeft mij haar visie gegeven over de samenwerking met betrekking tot de bewoners.

Volgens haar heeft de samenwerking positieve effecten voor de bewoners. Het samenwerken stimuleert namelijk de sociale ontwikkeling en de motorische ontwikkeling.

"De bewoners vinden het leuk om gezelschap te krijgen en sociaal contact te maken met de kinderen." (Volont, 2019)

Sommige ouderen maken niet veel sociaal contact met anderen. Het is dan leuk om te zien als er kinderen langs komen dat ze toenadering zoeken tot de kinderen.

Na een activiteit of bezoek van kleine kinderen vertellen de bewoners hier vaak nog over. Ze hebben op die manier wat gezelschap die ze anders niet krijgen. Veel mensen voelen zich eenzaam en zien het rusthuis als hun laatste bestemming.

Ook de motoriek is een aspect dat goed gestimuleerd kan werken tijdens een samenwerking. Samen turnen bijvoorbeeld. Door oefeningen te doen die ze samen kunnen uitvoeren wordt zowel de motoriek van de kinderen als de ouderen gestimuleerd.

"Veel ouderen zitten vaak nog te veel stil. Ik vind het belangrijk dat ze hun beweging krijgen en plezier hebben in het bewegen. Door de kinderen mee te laten doen aan een turnles kunnen de ouderen nog meer zin krijgen om te bewegen en hier plezier in krijgen." (Volont, 2019)

De derde externe die ik heb geraadpleegd is Jelle Bijmens. Hij is al jaren zorgkundige in het woonzorgcentrum 'De kleine Kasteeltjes' te Tongeren.

Hij heeft mij zijn visie gegeven over de samenwerking met betrekking tot de bewoners.

Volgens hem heeft de samenwerking positieve effecten voor de bewoners op sociaal, cognitief en motorisch vlak. In mijn gesprek met hem kwamen verschillende uitspraken aan bod:

“Mensen kunnen opfleuren door bezoek te krijgen van kinderen. Ze kunnen door activiteiten met de kinderen te doen hun gedachten verzetten en genieten van gezelschap. Voor vele ouderen kan dit ook een manier van tijdverdrijf zijn want vaak zijn er mensen die weinig doen op een dag. Dit kan een positief effect hebben voor de dementerenden en de niet-dementerenden.” (Bijmens, 2019)

“Door een samenwerking te houden tussen kinderen en ouderen, kunnen de ouderen verlangen naar een volgende keer dat ze bezoek krijgen van de kinderen. Dit kan een samenwerking voor hen zijn om naar uit te kijken.” (Bijmens, 2019)

Op cognitief vlak kan een samenwerking voordelen hebben voor dementerenden en niet-dementerenden. De voordelen die voor beide groepen naar voren kwamen waren de volgende:

“Door een samenwerking kunnen de dementerenden bezig zijn en hun gedachten even ergens anders op focussen. Er zitten bewoners tussen die continu zitten met bepaalde gedachten. Zoals: ‘Hoelaat is het?’. Dit is een vraag die ik van een aantal bewoners vaak te horen krijg. Als de bewoners een spel spelen met de kinderen kan dit voor een leuke afleiding zorgen waardoor ze niet de hele dag met dezelfde vragen bezig zijn.” (Bijmens, 2019)

“Voor niet-dementerenden kunnen activiteiten met kinderen een goede manier zijn om hun vaardigheden te oefenen. Ze moeten bij bepaalde activiteiten nadenken over handelingen en herhalen deze dan. Terwijl ze dit in het dagelijkse leven misschien minder of helemaal niet doen.” (Bijmens, 2019)

“Bij beide groepen kan een samenwerking goed zijn voor de zelfwaarde en het welbevinden. Ze kunnen zich door activiteiten te doen met kinderen vrolijker en opgewekter voelen. Het kan er voor zorgen dat ze zich beter voelen.” (Bijmens, 2019)

Een samenwerking kan verschillende voordelen hebben op motorische bewegingen van de ouderen. Volgens hem kan turnen er voor zorgen dat er verschillende spieren gebruikt worden.

“Veel bewoners van het rusthuis zitten stil. Het hangt van bewoner tot bewoner af. Een turnles kan er voor zorgen dat de bewoners bewegen, alle spieren worden gebruikt en de spieren worden sterker. Dit kan een groot voordeel zijn voor de grote motoriek.” (Bijmens, 2019)

“Bij een knutselactiviteit kunnen de bewoners de fijne motoriek oefenen. De pincetgreep, knippen, plakken en tekenen zijn enkele voorbeelden van bewegingen die de ouderen kunnen oefenen. In het dagelijks leven zijn dit bewegingen die de bewoners niet veel uitvoeren, een activiteit waar dit in voorkomt kan voor een stimulering zorgen.” (Bijnens, 2019)

Krantenartikels

Enkele voorbeelden uit de kranten van positieve effecten die een samenwerking kan hebben voor de kinderen en de ouderen.

In ‘Krant’ van West-Vlaanderen staat een artikel ‘Leerlingen en bewoners De Ruyschaert samen creatief’. Hier wordt het volgende in vermeld:

“De bewoners beheersen veel wijsheid en ze kunnen dit doorgeven aan de kinderen. Door met de kinderen bezig te zijn herinneren de bewoners zich terug dingen uit hun kindertijd, ze denken terug aan vroeger. De activiteiten zetten vaak aan tot fijne en hartverwarmende gesprekken tussen kind en oudere, over vroeger en nu.” (Van Hauwaert, 2017)

In ‘Het Laatste Nieuws’ staat een artikel ‘Bejaarden bloeien open’.

Hier wordt een reactie van een bewoner in vermeld:

“Ik kijk elke maand uit naar de komst van de kleuters. Ze brengen hier wat leven in de brouwerij. Het houdt ons jong om samen met hen activiteiten te doen. Maar ik moet wel zeggen dat de kinderen steeds mondiger en slimmer worden. Wij kunnen ook nog wat van hen leren.”

Boek

Enkele voorbeelden uit het boek ‘Schatten in de buurt’ van positieve effecten die een samenwerking kan hebben voor de kinderen en de ouderen.

“Voor de kinderen van de groep van juf Carolien zit de betekenis van de activiteit in het feit dat het bezoek echt is. Dat heeft een uitdagende werking: ‘We gaan het echt doen, dus we moeten het goed doen’. Voor zowel kinderen als leerkracht wordt zo’n bezoek dan een hoogtepunt in het onderwijs. Het trekt de kwaliteit van werken omhoog.”(Ball, nd)

“Op hun beurt zijn senioren erbij gebaat een rol in de opvoeding van kinderen te spelen, omdat zij daardoor hun eigen levenservaring actief kunnen inzetten en samen met ouders en beroepskrachten waarden als respect en sociaal gevoel kunnen doorgeven.” (Ball, nd)

“De rust, de aandacht en het geduld die senioren naar kinderen kunnen uitstralen, is vaak heilzaam voor het kind en roept op een natuurlijke manier respect op.” (Ball, nd)

“Het gevoel een positieve bijdrage te leveren aan toekomstige generaties geeft veel ouderen de voldoening die in deze levensfase zo belangrijk is.” (Ball, nd)

“Het contact met kinderen houdt hen bovendien betrokken bij de wereld en voorkomt dat zij geïsoleerd raken.” (Ball, nd)

“Uitwisseling van ervaringen met anderen blijkt voor de zingeving onmisbaar te zijn. Om maatschappelijk isolement en stigmatisering te voorkomen, hebben veel senioren niet alleen contacten nodig met leeftijdsgenoten, maar juist ook met jongere mensen, ook als die met een ander perspectief in de wereld staan.” (Ball, nd)

“Engels onderzoek laat zien dat schoolgebonden intergenerationele projecten die met een bescheiden taak voor de senioren beginnen, bijvoorbeeld in de vorm van leesondersteuning, een sneeuwbal effect kunnen hebben op de betrokkenheid van senioren. De projecten sluiten aan bij de behoefte van senioren om kinderen te ondersteunen bij het leren en een nuttige bijdrage aan de samenleving te leveren op grond van hun levenservaring. De meeste senioren beschouwen deelname aan de schoolprojecten als een verrijking van hun leven en een positieve bijdrage aan hun eigen gezondheid en welzijn.” (Granville 2000)

4.6 Beginsituatie kleuters

4.6.1. Bevragingen kleuters

Ik zou graag willen beginnen bij het beschrijven van de beginsituaties bij de kleuters voor de samenwerking. Ik heb 21 kleuters in mijn klas. De leeftijden zijn 4 en 5 jaar.

Voor de samenwerking heb ik bevragingen gedaan bij verschillende kinderen van 4 en 5 jaar. Deze bevragingen hadden als doel om meer te weten te komen over de kinderen hun vooroordelen, gedachten en stereotypen over ouderen. De verschillende kinderen zijn ad random gekozen omwille van de haalbaarheid.

Ik heb ook open en gesloten observaties uitgevoerd bij de kleuters met als doel om meer te weten te komen over de kleuters hun beginsituatie.

Bij het kennismaken van de kinderen in het begin van mijn stage waren de meeste kinderen heel sociaal. Ze maakten meteen contact met mij en praatten tegen mij.

Sommige kinderen waren in het begin nog verlegen en durfden soms niet naar mij toe komen. Na een tijdje groeide de kinderen wel dichterbij mij toe en stelden ze zich meer open.

De sociale omgang tussen de kinderen onderling is ook iets dat ik bevestigd en geobserveerd heb. Ik heb open en gesloten observaties gedaan. Ik heb voor mijn observaties en bevragingen telkens willekeurig een aantal kinderen uitgekozen. Ik heb voor de bevragingen ad random 7 kleuters gekozen omwille van de haalbaarheid. Het observeren heb ik bij alle kinderen gedaan.

Bij de ene observatie deed ik actief mee in het spel (in de poppenhoek) en bij de andere observatie (in de bouwhoek) hield ik me op afstand.

Uit deze observatie kon ik afleiden dat de kinderen in de poppenhoek een goede omgang hadden met elkaar. Ze deden aan rollenspel. Er waren 4 kinderen die ieder de rol van mama, papa en baby's op zich namen. Ieder kind fantaseerde hierbij en ze vertelden dingen tegen elkaar. Ze vertelden wat ze deden en speelden op elkaar in. Er was een hoge betrokkenheid en een hoog welbevinden.

Uit de observatie in de bouwhoek kon ik afleiden dat de kinderen samen werkten aan een gebouw. Ieder kind had zijn eigen insteek bij het bouwen. Ze bedachten ieder nieuwe dingen om toe te voegen aan het gebouw en speelde op elkaar in. Dit was leuk om te zien. Er werd tijdens het bouwen ook duidelijk overlegd hoe ze iets gingen doen of hoe ze iets konden oplossen.

De kleuters spelen in de klas veel met andere kinderen en soms individueel.

Teamwork is iets wat al veel bij hen voorkomt in hoekenwerk. Er werd overlegd over hoe ze iets gingen aanpakken. Dit kon ik vast stellen bij de 5 jarigen. Sommige 4 jarigen hebben af en toe nog al eens een conflict tijdens het spelen met andere kinderen.

Deze kinderen spelen vaker individueel en vlieden nog regelmatig. Voor hen was echt samen aan iets werken soms nog wat moeilijk omdat ze dan moesten overleggen en rekening moesten houden met elkaar.

Omdat ik er voor wilde zorgen dat alle kinderen wisten wat samenwerken was en hoe ze dit moesten doen, heb ik hier tijdens mijn stage met hen aan de gewerkt.

Dit zal ik in de ontwerpfase aantonen in de acties die ik ondernomen heb.

Dit heb ik gedaan door de kinderen in gemengde groepjes van verschillende leeftijden te laten werken. Ik stimuleerde hen om tijdens het spelen in de hoeken samen te werken, tijdens opruimmomenten, tijdens de speeltijd, tijdens het uitvoeren van de taakjes, etc.

In het begin ging dit voor sommige kleuters nog moeilijk.

Ze wilden graag iets alleen maken en vroegen geen hulp aan anderen. De meeste kleuters hadden al vaak een ideetje om uit te voeren met andere kinderen en bespraken hoe ze dit moesten aanpakken.

Na het meerdere keren werken aan het samenwerken, bleek er toch verandering te zijn bij sommige kleuters. Ze leerden van elkaar door het werken in groepjes.

Ze communiceerden meer en leerden samen nadenken over het uitvoeren van iets.

Er waren op voor sommige kleuters minder conflicten omdat er goed besproken werd hoe ze samen iets gingen doen.

Ik zou het ook nog graag willen hebben over de motoriek van de kleuters.

Tijdens de turnles heb ik rond 'werpen en vangen' gewerkt. Hiernaast heb ik hen ook leren wachten op hun beurt. Voor sommige kleuters ging het werpen en vangen nog moeilijk tijdens het turnen, voor anderen was dit geen probleem.

Het om de beurt werpen was moeilijk voor sommigen. Ze sloegen iemand anders zijn beurt over waardoor er een conflict ontstond.

4.6.2 Gedachten van de kleuters over ouderen voor en na de samenwerking

Voor de samenwerking heb ik 8 willekeurige kleuters uitgekozen en hun vragen (zie bijlage 3) gesteld over ouderen en hun verwachtingen, vooroordelen en stereotypen. Van de 8 kleuters wist de helft niet hoe ze het woordje 'ouderen' moesten uitleggen. De andere helft vertelde dat dit mensen zijn heel oud zijn en bijna dood gaan.

Er werden voorbeelden gegeven van oudere mensen namelijk hun "bompa" of "mémé".

Ook kwamen er overgrootouders aan bod die verblijven in een verzorgingstehuis.

Er kwamen een aantal stereotype voorbeelden naar voren over het uiterlijk van oudere mensen zoals rimpels en grijs haar.

Volgens alle kleuters lopen de ouderen zelfstandig of met behulp van een rollator, rolstoel, scootmobiel of krukken. Een vooroordeel dat over de fysieke ontwikkeling van de ouderen naar voren kwam is het volgende: de helft van de kleuters beweerden dat de oudere mensen oude benen en oude armen hebben waardoor ze veel moeten zitten of liggen.

Ze kunnen zich niet goed verplaatsen, kunnen niet veel.

Turnen kunnen ze niet meer dus ze spelen nog maar alleen spelletjes aan tafel.

Sommige kleuters wisten niet wat een rusthuis was omdat ze hier nog nooit geweest waren. Andere waren hier wel al geweest om een bezoek te brengen aan familie.

Er werd verteld over de indeling namelijk dat er kamers zijn, een spelletjeskamer en een eetkamer is. Sommige kleuters vertelden dat de ouderen ieder een aparte kamer hebben waar ze slapen, andere vertelden dat ze op 1 grote kamer samen slapen.

Een aantal stereotype voorbeelden over de activiteiten van de ouderen kwamen aan bod. De meeste kleuters vertelden dat ouderen in het verzorgingstehuis de volgende dingen doen: eten, drinken, slapen, spelletjes spelen, tv kijken of een boek lezen. Sommige kleuters zeiden dat de ouderen niet veel doen buiten tv kijken en in de stoel zitten. Kortom dat de mensen saai zijn.

Op cognitief vlak kwamen ook enkele vooroordelen naar voren. Er werd beweerd dat de bewoners van een rusthuis niet veel weten, veel vergeten en niet veel meer kunnen. Spelletjes spelen zou volgens sommige kleuters niet goed meer gaan met de ouderen, omdat *'de bewoners niet meer goed zijn en te oud zijn'*. De kleuters zouden het volgens zichzelf wel nog goed kunnen omdat ze nog jong zijn. Ook enkel spelletjes spelen aan tafel werd aangeraden door de meeste kleuters omdat de ouderen dan niet veel moeten bewegen.

Na de samenwerking wilde ik graag een bevraging doen bij de kleuters, om er achter te komen wat hun gedachten waren over de bewoners van het rusthuis. Waren deze gedachten veranderd of hetzelfde gebleven?

Voor de samenwerking vertelden alle kleuters mij dat de ouderen oude armen en oude benen hadden waardoor ze zich niet goed kunnen verplaatsen of niet veel meer kunnen. Turnen was voor de bewoners volgens de kleuters ook niet meer mogelijk. De bewoners deden volgens de kinderen niet veel.

Dit vooroordeel is na de eerste samenwerking meteen veranderd. Na de turnles gaven de kinderen aan dat de bewoners goed meededen. Om te bewijzen aan de kinderen dat de bewoners nog goed konden bewegen liet ik hen een wedstrijdje doen tegen elkaar. Met het resultaat dat de bewoners wonnen.

Enkele uitspraken die volgden: *'Ze kunnen wel turnen juf!'*, *'Oh de bewoners hebben gewonnen van ons'*

Tekening gemaakt door kleuters na een turnles.

Ook het vooroordeel dat ouderen minder wisten en veel vergeten verdween al snel. Dit kwam door de spelletjes tijdens de turnles, het puzzelen, de gezelschapsspelen en het spelen met de BeeBot. Tijdens deze spelletjes zagen de kinderen dat de bewoners slimmer waren dan de kinderen dachten.

Een uitspraak die volgde: *'Oh die mevrouw kan goed puzzelen juf!'*

Ze zagen dat de bewoners wisten hoe spelletjes heetten en hoe deze gespeeld moesten worden. Er waren zelfs kleuters die sommige spelen niet kenden terwijl de bewoners deze wel kenden. (Bijvoorbeeld het spel 'Ganzenbord').

Na de samenwerking wisten de kleuters duidelijk meer over de bewoners.

Ze hadden voor de ontmoeting een bepaald beeld of net geen beeld van de personen. Ze waren over sommige dingen bevooroordeeld zoals ik hierboven beschreven heb en na de eerste ontmoeting veranderde de gedachten hier over.

Er kwamen ook spontane vragen en reacties van de kinderen zoals:

'Wanneer gaan we nog eens op bezoek bij de bewoners? Wat gaan we de volgende keer doen? Ik vond het echt leuk!'

Daarnaast kwamen er ook enkele spontane tekeningen na de bezoeken.

Tekening gemaakt door kleuters na een bezoek aan het rusthuis.

4.7 Beginsituatie ouderen

4.7.1 Bevraging bij de ouderen

Ik zou de beginsituaties van de bewoners van het rusthuis willen beschrijven voor de samenwerking. Er wonen 48 bewoners op de zorgafdeling en 31 bewoners in de serviceflats in het rusthuis. De leeftijden variëren van 65 tot 100 jaar. Voor de samenwerking heb ik bevragingen gedaan bij de bewoners van de zorgafdeling, de leeftijden varieerde van 70 tot en met 95.

Bij het kennismaken met de ouderen waren de meeste bewoners vriendelijk en stonden ze me graag te woord. Ze maakten meteen contact met mij en voerden al snel een gesprek. Sommige ouderen hadden problemen met het gehoor waardoor dingen af en toe moeilijk verstaanbaar waren voor hen. Anderen hadden moeite met de spraak waardoor ik hen soms niet goed verstond.

De bewoners zaten bijna allemaal in een rolstoel. Ze konden zich niet zelfstandig verplaatsen. 1 Van de bewoners zat niet in een rolstoel en kon zich zonder hulpmiddel verplaatsen.

Ik had tijdens het praten de indruk dat de bewoners het leuk vonden om een praatje met mij te maken.

Om een beter beeld te krijgen van de bewoners heb ik een gesloten observatie (bijlage 5) gedaan tijdens een activiteit tussen de bewoners en de kinderen van een kinderdagverblijf. Ik heb tijdens een beeldactiviteit 4 bewoners geobserveerd. Tijdens deze activiteit mochten de bewoners en de kinderen een werkje maken voor Pasen. Ze moesten knippen en plakken. Ik merkte dat het knippen en plakken vlot ging voor de bewoners. Dit verliep zonder problemen. Ze hielpen de kinderen tijdens het knippen en plakken door aanwijzingen te geven of door het even voor te doen. Er was een rustige en relaxte sfeer tijdens de activiteit. De bewoners stelden vragen aan de kinderen en stelden de kinderen op hun gemak.

4.7.2 Gedachten van ouderen over de kleuters voor en na de samenwerking

Voor de samenwerking deed ik een bevraging (bijlage 4) bij de bewoners van het rusthuis, om er achter te komen wat hun gedachten waren over de kleuters. De bevragingen heb ik bij 5 willekeurige bewoners gedaan op basis van de activiteitenbegeleidster haar keuze. Deze vragen gingen over hun verwachtingen, vooroordelen en stereotypen.

Er werden voorbeelden gegeven van kleuters namelijk hun kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen of andere kinderen in de familie. Er kwamen een aantal vooroordelen en verwachtingen over kleuters naar voren.

Alle ouderen vertelde tijdens de bevragingen dat ze al eens in contact zijn gekomen met kinderen, kleinkinderen of achterkleinkinderen. Er was zelfs een bewoner die vroeger leerkracht in het Lager Onderwijs is geweest en hierdoor ook wel eens met kleuters in contact kwam. De bewoners komen regelmatig in contact met kinderen.

Van de kinderopvang of de scholen komen vaak kinderen langs, waar ze dan snel een praatje mee maken.

Sommige bewoners krijgen wel eens bezoek van kleine kinderen waar de andere bewoners dan mee praten. 4 Van de 5 bewoners gaan niet meer op bezoek bij kinderen. Dit is voor hen te moeilijk qua mobiliteit. Daarom komt het bezoek naar het rusthuis. 1 Van de 5 bewoners gaat wel nog regelmatig op bezoek bij de klein of achterkleinkinderen. Deze persoon kan zich ook nog goed mobiliseren.

De bewoners wisten mij ook te vertellen dat ze alleen vroeger toen zij zelf op school zaten in contact kwamen met schoolgebied, maar dat ze daarna niet meer op school gebied zijn geweest.

Een vooroordeel dat naar boven kwam was, dat de kinderen van nu “bedorven” zijn in vergelijking met de kinderen van vroeger. Dat ze nu “alles” mogen en dat dat vroeger niet zo was. 4 Van de 5 ouderen gaven dit als uitspraak over kleuters.

Ze vertelden dat als kinderen luisteren ze aangenaam zijn maar dat ze vaak niet goed luisteren.

1 Van de 5 ouderen gaf aan dat ze kleuters aangenaam vindt, je er veel plezier mee kan beleven en dat ze het leukste zijn tussen 3-5 jaar. Omdat ze dan volgens de bewoner al meer kunnen dan jongere kinderen.

Een ander vooroordeel dat naar voren kwam ging over wat kleuters thuis doen in hun vrije tijd. Bij 4 van de 5 bewoners kwam naar voren dat kleuters veel tv kijken, te veel mogen van de ouders en veel met de gsm bezig zijn. Kortom dat kleuters veel te veel met technologie bezig zijn. Zij hadden ook de mening dat kinderen bijvoorbeeld niet met een pop zullen spelen maar wel met een tablet.

De andere bewoner beweerde dat kinderen veel van technologie afweten maar ook nog andere dingen doen in hun vrije tijd. Zij denkt dat kinderen zowel buiten spelen en met speelgoed spelen als met technologie bezig zijn.

Als ik vroeg of de mensen wisten wat de kleuters in de school doen, kon 4 van de 5 bewoners hier geen antwoord op geven. De andere bewoner denkt dat kleuters interessante activiteiten doen op school zoals zij dat vroeger deed.

Zoals de was doen, de poppen wassen of opruimen in de poppenkamer.

Zij denkt dat kinderen dat nu nog doen maar ook wel met technologie bezig zijn als de leerkracht dit aanreikt.

De inrichting van een kleuterklas was voor het merendeel van de bewoners een grote vraag. Ze konden hier geen antwoord op geven.

1 Bewoner beschreef de kleuterklas als een klas met veel speelgoed, schilder of tekentafels

en verschillende plekjes waar activiteiten gedaan kunnen worden.

De bewoners wisten niet echt hoe kinderen zullen reageren als zij naar het rusthuis zouden komen. Volgens een bewoner zullen sommige kleuters verlegen zijn, andere zullen heel sociaal zijn en veel durven. Sommige kinderen zullen interesse tonen en anderen zullen misschien onverschillig zijn.

3 Van de 5 bewoners vertelden mij dat ze graag sociaal contact hebben met kinderen. Ze zouden het leuk vinden om deel te mogen nemen aan activiteiten met kleuters, maar het merendeel werd tegengehouden om deel te nemen aan activiteiten door hun fysieke toestand. Zij zijn qua mobiliteit afhankelijk van anderen en zij voelen zichzelf te 'oud' om nog deel te nemen, daarom slaan zij dit aanbod liever af.

Ook werd door het merendeel verteld dat zijn te 'oud' zijn om nog activiteiten met kinderen te doen, omdat kinderen te 'wild' zijn en de bewoners dit niet meer aankunnen.

Als het ging over activiteiten die kleuters zouden kunnen worden er verschillende voorbeeld gegeven. Bijvoorbeeld schilderen, tekenen, spelen, omgaan met technologie. Volgens 1 bewoner hangt het ook van de leeftijd af wat kinderen al kunnen. Hoe ouder ze zijn hoe meer ze kunnen volgens haar.

Na de samenwerking deed ik een bevraging bij de bewoners van het rusthuis, om er achter te komen wat hun gedachten waren over de kleuters. Waren deze gedachten veranderd of hetzelfde gebleven?

Om hier achter te komen heb ik tijdens en na iedere activiteit een korte bevraging met de kinderen en de bewoners. Ik vroeg hen wat ze er van vonden, of het goed/minder goed ging en wat hun was bijgebleven.

De bewoners vertelden tijdens deze korte bevragingen dat ze de activiteiten leuk vonden met de kinderen. Ze hadden er van genoten en ze vonden het fijne activiteiten. Het sociaal contact deed de bewoners deugd en het bezoek van de kinderen bracht wat leven in de brouwerij.

De bewoners vonden het fijn om samen met de kinderen te turnen. De oefeningen konden door beide partijen uitgevoerd worden, het verliep gestructureerd en iedereen deed actief mee. Ze hadden niet verwacht dat het turnen zo goed zou verlopen, ze hadden de kinderen iets 'wilder' verwacht. Dit vooroordeel viel na de turnles weg.

Het spel met de BeeBot viel ook erg in de smaak bij de bewoners omdat dit iets nieuw was. Eén van hun gedachten over de kleuters voor de samenwerking bleef hetzelfde na de eerste ontmoeting. Ze vonden het geweldig dat de kinderen zo goed met de technologie overweg konden en dit zo goed konden uitleggen aan de bewoners. Ze vonden het knap dat de kinderen de BeeBot zo goed onder de knie hadden. Ze hadden niet verwacht dat de kleuters dit zo goed zouden kunnen.

6. Ontwerpen

Uit de literatuur en uit de interviews met scholen en woonzorgcentra, kwamen een aantal ontwerpeisen naar voor waar ik rekening mee zou moeten houden bij het uitwerken en uitvoeren van activiteiten.

In dit hoofdstuk zal ik eerst deze ontwerpeisen beschrijven en zal ik nadien mijn ontwerp voorstellen. Het ontwerp bestaat uit activiteiten met bijhorende reflecties en mijn draaiboek. Het ontwerp focust zich op de motorische, cognitieve en sociale ontwikkeling.

6.1 Ontwerpeisen

- Voldoende ruimte voorzien om te bewegen tijdens een turnles.
- Voldoende ruimte voorzien om een activiteit uit te voeren.
- Voldoende begeleiding voorzien tijdens een activiteit.
- De kleuters en de bewoners in groepjes samen zetten om een activiteit uit te voeren.
- Een sociale / motorische / cognitieve activiteit voorzien die uitgevoerd kan worden door zowel de kleuters als de ouderen. Activiteit afstemmen op beginsituatie, doelgroep. Activiteit kan hierdoor variëren.
- Voor een activiteit duidelijke regels en afspraken maken met de kleuters.
- Tijdens de activiteit duidelijke regels en afspraken uitleggen aan de kleuters en de bewoners.
- Het verloop van de activiteit uitleggen aan de kleuters en de bewoners.
- Na iedere activiteit een reflectiemoment houden met de kleuters.
- Na iedere activiteit een reflectiemoment houden met de begeleider van het rusthuis.

6.2 Ontwerp

In mijn ontwerp kan je 2 onderdelen vinden. Het eerste onderdeel gaat over de activiteiten met kleuters en ouderen, het verloop en reflecties hiervan. Dit zal ik in onderstaande tekst beschrijven. Het tweede onderdeel gaat over het draaiboek dat ik ontworpen heb. Dit is een aparte bijlage.

Bij het uitwerken van de 2 onderdelen heb ik rekening gehouden met de ontwerpeisen. Naast de ontwerpeisen houd ik ook rekening met de cognitieve, sociale en motorische ontwikkeling.

6.2.1 Activiteiten die je met kleuters en ouderen kan uitvoeren

6.2.1.1 Activiteit 1: Turnen met pittenzakjes

Ik heb voor deze activiteit gekozen omdat het mijn doel was om de motorische en de sociale ontwikkeling te stimuleren. Ik wilde dit tijdens een turnles met pittenzakjes stimuleren bij de kleuters en de bewoners van het rusthuis.

De groepen stimuleerde elkaars sociale ontwikkeling door in grote en kleine groepjes samen een oefening uit te voeren en als team te handelen. De motorische ontwikkeling werd bij elkaar gestimuleerd door de oefeningen zo actief mogelijk samen uit te voeren.

De reden dat ik voor turnen met pittenzakjes gekozen heb, is dat ik met de kleuters aan het doel 'Mikken en werpen' werkte tijdens mijn stage. Ik wilde dit met hen extra oefenen samen met de bewoners.

Na een gesprek met de activiteitenbegeleider kwam naar voren dat zij ook regelmatig met de ouderen werkt rond het mikken en werpen. Volgens ons beiden was dit dus een goede manier om hier extra op in te zetten.

Voor dat ik een activiteit ging uitwerken nam ik eerst de ontwerpeisen erbij.

Aan deze eisen moest mijn activiteit voldoen.

Bij de activiteit turnen met pittenzakjes waren de ontwerpeisen de volgende:

- Voldoende ruimte voorzien om te bewegen tijdens een turnles.
- Voldoende begeleiding voorzien tijdens een activiteit.
- De kleuters en de bewoners in groepjes samen zetten om een activiteit uit te voeren.

-
- Een sociale + motorische activiteit voorzien die uitgevoerd kan worden door de kleuters en de ouderen.
Activiteit afstemmen op beginsituatie, doelgroep. Activiteit kan hierdoor variëren.
 - Voor een activiteit duidelijke regels en afspraken maken met de kleuters.
 - Tijdens de activiteit duidelijke regels en afspraken uitleggen aan de kleuters en de bewoners.
 - Het verloop van de activiteit uitleggen aan de kleuters en de bewoners.
 - Na iedere activiteit een reflectiemoment houden met de kleuters.
 - Na iedere activiteit een reflectiemoment houden met de begeleider van het rusthuis.

In onderstaande tekst zal ik de activiteit en het verloop hiervan beschrijven waardoor duidelijk wordt hoe ik met deze eisen rekening heb gehouden.

Ik ging samen met mijn mentor en de kleuters naar het rusthuis. In het rusthuis stond de activiteitenbegeleider klaar om ons te ontvangen. We werden naar de turnzaal gebracht. Ik heb er op voorhand voor gezorgd dat we voldoende ruimte zouden hebben om te turnen. De turnzaal was hier de perfecte plek voor.

Toen we de turnzaal binnen kwamen zaten er zo een 4 à 5 bewoners klaar om te turnen. Dit was minder dan verwacht, normaal gezien zouden er zo een 7 à 8 bewoners meedoen. Er waren helaas enkele zieke bewoners die niet konden komen. Omdat er minder bewoners dan verwacht waren moest ik meer kleuters per groepje samen zetten met 1 bewoner.

Ik had een activiteit voorzien met pittenzakjes. Zo konden de kleuters en de bewoners het mikken en werpen oefenen. Hier werden pittenzakjes en hoepels voor gebruikt.

Tijdens de activiteit waren mijn mentor, de activiteitenbegeleider en ik aanwezig. We deden alle 3 mee. Ik nam de rol als hoofdbegeleider op mij door te activiteit te leiden. De anderen deden mee en stimuleerde de kinderen.

De kleuters en de bewoners mochten voor de opwarming een kring maken.

Voor dat we begonnen legde ik aan de kleuters en de ouderen het verloop van de turnles uit. Ik maakte met de kleuters en de bewoners duidelijke afspraken voor de activiteit.

De inleiding begon met een kennismakingsspel met muziek.

De kleuters liepen rond en de bewoners zaten op een stoel. Op de muziek mochten de kleuters rondstappen en de bewoners mochten met hun voeten op de grond stappen. Als de muziek stopte mochten de kleuters naar een bewoner toegaan en deze een hand geven. Dit deden we een paar keer. Daarna mochten de kleuters de bewoners groeten met een lichaamsdeel. Bijvoorbeeld door de voeten of de knieën tegen elkaar te tikken.

De opwarming bestond uit een bewegingslied waarbij beide partijen alle lichaamsdelen mochten bewegen. Het bewegingslied was op een rustig tempo zodat de kleuters en de bewoners de bewegingen op een correcte manier konden uitvoeren.

De kleuters mochten staan en de bewoners mochten zitten.

De reden hiervan was dat de bewoners die aanwezig waren moeite hadden met staan en zitten voor hen fijner was.

Omdat het aantal bewoners minder dan verwacht was, zorgde ik er voor dat de kinderen toch verspreid stonden tussen de bewoners.

De kern van de les bestond uit het werpen van de pittenzakjes.

De kinderen en de bewoners werden in groepjes verdeeld. In ieder groepje zaten kinderen en 1 bewoner. Iedereen die in het groepje zat mocht om de beurt zijn pittenzakjes in de hoepel proberen te werpen. Ze mochten dit een paar keer oefenen en daarna een wedstrijdje houden om ter meest pittenzakjes in de hoepel werpen.

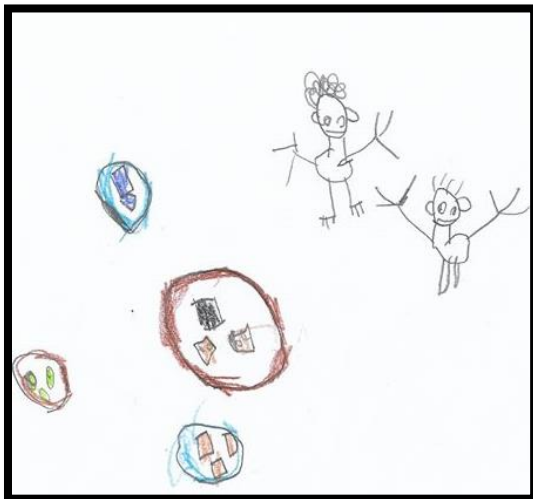
Voor de activiteit vertelde ik wat de bedoeling was, hier hoorden de regels en de afspraken bij. Tijdens de activiteit stimuleerde ik de kleuters en de bewoners om de regels na te leven.

Het slot van de activiteit bestond uit een spel. De kleuters stonden en de bewoners zaten in een kring. Iedereen kreeg een pittenzakje. Deze moest op de muziek doorgegeven worden. Als de muziek stopte riep ik een kleur, die kleur moest dan in de juiste kleur hoepel geworpen worden. Dit deden we tot alle pittenzakjes op waren.

Na de turnles hield ik een korte reflectie. Ik vroeg aan de kleuters, bewoners en mijn mentor wat ze er van vonden. Er kwamen langs alle kanten positieve reacties. Ze vonden het een leuke les en vonden deze activiteit voor herhaling vatbaar.

De dag na de activiteit heb ik de kleuters een creatieve verwerking laten maken over hun ervaring in het rusthuis. De kinderen mochten tekenen hoe zij het turnen met de bewoners ervaren hadden, wat hun was bij gebleven, wie ze onthouden hadden etc.

De reflectie was een goede manier om te zien wat de kleuters vonden van deze ervaring.

Enkele dagen na de activiteit heb ik een reflectie gehouden met de activiteitenbegeleider.

Zij vond het een vlotte, enthousiaste en actieve eerste samenwerking. Ze vond dat ik goed rekening hield met de beginsituaties van de bewoners en de kleuters. Ze vond het een leuke eerste kennismaking tussen de kleuters en de bewoners.

Ze heeft me nog enkele tips gegeven zodat ik de volgende les nog beter kon maken.

Zoals het zorgen voor meer beweging voor de ouderen als ze op de stoelen zitten.

De ouderen aanmoedigen door te zeggen dat ze hun been zo hoog mogelijk moeten opheffen of zo ver mogelijk de armen in de lucht moeten steken.

Ikzelf vond dit een zeer leuke turnles. Iedereen deed actief mee, zowel de kleuters als de bewoners. Ik zag iedereen de oefeningen uitvoeren op zijn eigen tempo.

Naar mijn idee had iedereen er ook plezier in, ik zag enthousiaste en lachende gezichten. De kleuters waren in het begin een beetje verlegen maar door de sfeerschepping leerde ze de bewoners beetje bij beetje kennen.

Het zorgde er voor dat de drempel tot contact met de bewoners steeds lager werd. Ik zag zelfs kinderen die de bewoners hielpen door de pittenzakjes voor hen op te rapen en aan te reiken. Dit deed me plezier om te zien. De kleuters en de kinderen gingen op een goede manier met elkaar om. Wat in het onderdeel verzamelen door externen beschreven wordt als een goede samenwerking. De afspraken en regels werden goed nageleefd waardoor de les vlot verliep. Er was voldoende begeleiding aanwezig om de les in goede banen te leiden.

De activiteit stimuleerde *de sociale ontwikkeling*.

De sociale ontwikkeling woerd gestimuleerd omdat de kleuters en de bewoners in grote groep en in kleine groepjes moesten samen werken tijdens de oefeningen. Bij de opwarming werd deze gestimuleerd door handjes te geven aan elkaar en kennis te leren maken met elkaar. Ik stimuleerde de kinderen om niet verlegen te zijn en een handje te geven aan de bewoners. Tijdens de kern moedigde ik de kinderen en de bewoners aan. Door bijvoorbeeld te zeggen dat ze goed bezig waren, dat ze goed op hun beurt moesten wachten, dat ze de bewoners mochten helpen met de pittenzakjes op te rapen of iets anders dat op mij op dat moment opviel.

Bij het slot was er opnieuw het sociaal contact omdat de kinderen en de bewoners pittenzakjes aan elkaar moesten doorgeven. Dit moest op een nauwkeurige en zorgzame manier gebeuren. Dit vertelde ik ook tijdens het spel.

Op het einde mochten de kleuters opnieuw een hand geven aan alle bewoners om afscheid te nemen.

De motorische ontwikkeling werd gestimuleerd door de verschillende bewegingen die gemaakt werden. Bij de opwarming, kern en slot werden veel lichaamsdelen gebruikt.

Bij de opwarming werden het hele lichaam gebruikt om op te muziek te bewegen.

De kern en het slot stimuleerden de handgrip omdat iedereen pittenzakjes moest werpen, doorgeven of vangen. Ik moedigde iedereen aan tijdens de oefeningen. Door bijvoorbeeld te zeggen dat ze alle lichaamsdelen mochten bewegen, zo ver of hoog mogelijk mochten bewegen of door te vertellen dat ze goed bezig waren of dat iets nog beter kon.

Tijdens mijn stage heb ik met de kinderen tijdens de turnlessen aan werpen en vangen gewerkt. Omdat ik in het begin merkte dat voor sommige kleuters het werpen en vangen nog niet zo vlot verliep, had ik er voor gekozen om dit samen met de bewoners te oefenen.

Tijdens de turnlessen op school hadden de kinderen af en toe problemen met hun beurt af te wachten. Ze gooide regelmatig door elkaar en er was soms weinig structuur in hun oefeningen daardoor. Sommige groepjes hielden weinig rekening met elkaar.

Daarnaast was het werpen in de hoepel voor sommigen wat moeilijk. Er werd veel naast de hoepel gegooid of gewoon zo maar gegooid zonder zich te focussen op de hoepel.

Toen deze activiteit werd uitgevoerd in het rusthuis heb ik duidelijk een verschil gemerkt op motorisch en sociaal vlak.

De kleuters hadden meer geduld en werden aangespoord door de bewoners om te wachten. Ze hielden duidelijk meer rekening met elkaar. Iedereen ging goed met elkaar om.

Het gooien op zich ging beter omdat iedereen op dezelfde afstand mocht werpen. Voor de kinderen die wat meer uitdaging nodig hadden kon de hoepel een stukje verder gelegd worden. Het werpen in de hoepels vond ik een stuk beter gaan met de bewoners omdat ze zich nu meer concentreerde in groep en aangemoedigd werden door de begeleiding en bewoners.

6.2.1.2 Activiteit 2: Turnen met ballonnen

Ik heb voor deze activiteit gekozen omdat het mijn doel was om de motorische en de sociale ontwikkeling te stimuleren. Ik wilde dit tijdens een turnles met ballonnen stimuleren bij de kleuters en de bewoners van het rusthuis.

De groepen stimuleerde elkaars sociale ontwikkeling door in grote groep en in duo's samen een oefening uit te voeren en als team te handelen. De motorische ontwikkeling werd bij elkaar gestimuleerd door de oefeningen zo actief mogelijk samen uit te voeren.

Voor dat ik een activiteit ging uitwerken nam ik eerst de ontwerpeisen erbij. Aan deze eisen moest mijn activiteit voldoen.

Bij de activiteit turnen met ballonnen waren de ontwerpeisen de volgende:

Ontwerpeisen activiteit 2:

- Voldoende ruimte voorzien om te bewegen tijdens een turnles.
 - Voldoende begeleiding voorzien tijdens een activiteit.
 - De kleuters en de bewoners in groepjes samen zetten om een activiteit uit te voeren.
 - Een sociale + motorische activiteit voorzien die uitgevoerd kan worden door de kleuters en de ouderen.
- Activiteit afstemmen op beginsituatie, doelgroep. Activiteit kan hierdoor variëren.
- Voor een activiteit duidelijke regels en afspraken maken met de kleuters.
 - Tijdens de activiteit duidelijke regels en afspraken uitleggen aan de kleuters en de bewoners.
 - Het verloop van de activiteit uitleggen aan de kleuters en de bewoners.
 - Na iedere activiteit een reflectiemoment houden met de kleuters.
 - Na iedere activiteit een reflectiemoment houden met de begeleider van het rusthuis.

In onderstaande tekst zal ik de activiteit en het verloop hiervan beschrijven.

Ik ging samen met mijn mentor en de kleuters naar het rusthuis. In het rusthuis stond de activiteitenbegeleider klaar om ons te ontvangen. We werden naar de turnzaal gebracht. Ik heb er op voorhand voor gezorgd dat we voldoende ruimte zouden hebben om te turnen. De turnzaal was hier de perfecte plek voor.

Toen we de turnzaal binnen kwamen zaten er zo een 7 à 8 bewoners klaar om te turnen.

Ik had een activiteit voorzien met ballonnen. Zo konden de kleuters en de bewoners het mikken en slaan oefenen. Hier werden grote en kleine ballonnen voor gebruikt.

De kleuters en de bewoners mochten voor de opwarming een kring maken.

Voor dat we begonnen legde ik aan de kleuters en de ouderen het verloop van de turnles uit.

Ik maakte met de kleuters en de bewoners duidelijke afspraken voor de activiteit.

De opwarming bestond uit een bewegingslied waarbij iedereen alle lichaamsdelen mochten bewegen. Het bewegingslied was op een rustig tempo zodat de kleuters en de bewoners de bewegingen op een correcte manier konden uitvoeren.

De kleuters mochten staan en de bewoners mochten zitten.

De reden hiervan was dat de bewoners die aanwezig waren moeite hadden met staan en zitten voor hen fijner was. Ik zorgde er voor dat de kinderen verspreid stonden tussen de bewoners.

De kern van de les bestond uit het slaan van een grote ballon.

De kinderen en de bewoners bleven in dezelfde kring staan als tijdens de opwarming.

De grote ballon moest in de kring naar elkaar gegooid worden. Deze mocht de grond niet raken.

Daarna werden de kleuters en de bewoners in duo's verdeeld. Een duo bestond uit een kleuter en een bewoner. Zo konden ze 1 op 1 werken en elkaar beter leren kennen. Ze moesten de kleine ballon naar elkaar tikken. De ballon mocht de grond niet raken.

Er werd na een tijdje doorgeschoven zodat iedere kleuter eens tegenover een bewoner kwam te staan.

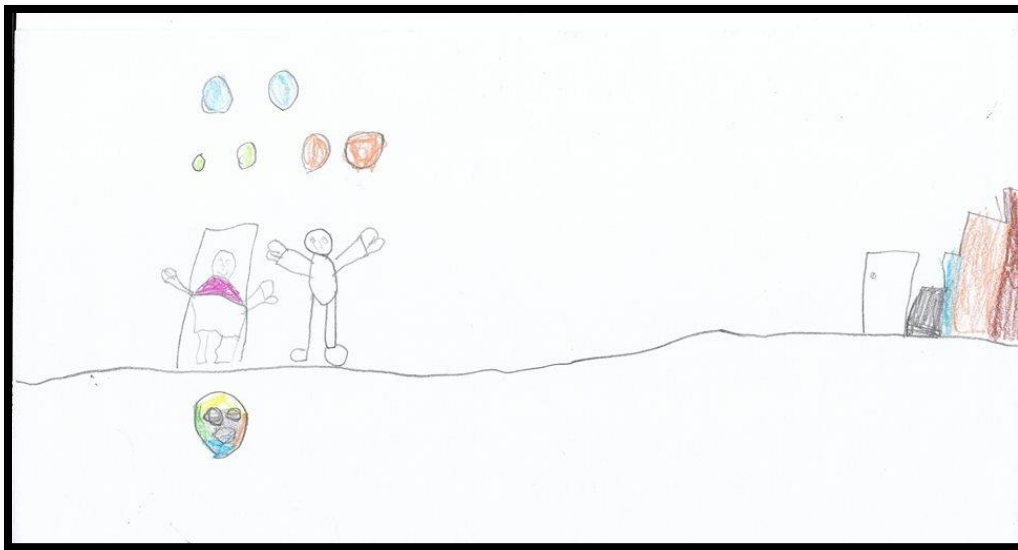
Voor de activiteit vertelde ik wat de bedoeling was, hier hoorden de regels en de afspraken bij. Tijdens de activiteit stimuleerde ik de kleuters en de bewoners om de regels na te leven.

Het slot van de activiteit bestond uit een bewegingslied. De kleuters stonden en de bewoners zaten in een kring. Iedereen mocht het liedje meezingen en de bijhorende bewegingen maken. Dit werd op een rustig tempo gezongen zodat iedereen die het liedje nog niet kende goed kon volgen.

Tijdens de activiteit waren mijn mentor, de activiteitenbegeleider en ik aanwezig. We deden alle 3 mee. Ik nam de rol als hoofdbegeleider op mij door te activiteit te leiden. De anderen deden mee en stimuleerde de kinderen.

Na de turnles hield ik een korte reflectie. Ik vroeg aan de kleuters, bewoners en mijn mentor wat ze er van vonden. Er kwamen langs alle kanten positieve reacties. Ze vonden het een leuke les en vonden dit voor herhaling vatbaar.

De dag na de activiteit heb ik de kleuters een creatieve verwerking laten maken over hun ervaring in het rusthuis. De kinderen mochten tekenen hoe zij het turnen met de bewoners ervaren hadden, wat hun was bij gebleven, wie ze onthouden hadden etc. De reflectie was een goede manier om te zien wat de kleuters vonden van deze ervaring.

Enkele dagen na de activiteit heb ik een reflectie gehouden met de activiteitenbegeleider. Zij vond de tweede les nog beter dan de eerste les. Ze vond dat ik goed rekening hield met de beginsituaties van de bewoners en de kleuters. Er zaten volgens haar ook leuke interactieve bewegingsliedjes in waardoor er met plezier werd meegedaan. Ze heeft me nog enkele tips gegeven zodat ik de volgende les nog beter kon maken.

Ikzelf vond dit een zeer leuke turnles. Iedereen deed actief mee, zowel de kleuters als de bewoners. Ik zag iedereen de oefeningen uitvoeren op zijn eigen tempo. Naar mijn idee had iedereen er ook plezier in, ik zag enthousiaste en lachende gezichten. De kleuters waren minder verlegen dan bij de eerste kennismaking. Ik zag dat de kinderen de bewoners hielpen door de ballonnen voor hen op te rapen en aan te reiken. De activiteit was voor beide groepen ook goed uitvoerbaar. De afspraken en regels werden goed nageleefd waardoor de les vlot verliep. Er was voldoende begeleiding aanwezig om de les in goede banen te leiden.

De activiteit stimuleerde *de sociale ontwikkeling*.

De sociale ontwikkeling werd gestimuleerd omdat de kleuters en de bewoners in een groepje moesten samenwerken tijdens het turnen. Bij het binnen komen werd deze ontwikkeling gestimuleerd door handjes te geven aan elkaar en kennis te leren maken met elkaar. Ik stimuleerde de kinderen om niet verlegen te zijn en een handje te geven aan de bewoners. Tijdens de kern moedigde ik de kinderen en de bewoners aan. Ik zei bijvoorbeeld dat ze

goed bezig waren, dat ze goed op hun beurt wachtten, dat ze rekening met elkaar moesten houden of iets anders dat op mij op dat moment opviel.

Bij het slot was er een gevoel van saamenhorigheid omdat we samen een bewegingslied zongen. Op het einde mochten de kleuters van mij opnieuw een hand geven aan alle bewoners om afscheid te nemen.

De motorische ontwikkeling werd gestimuleerd door de verschillende bewegingen die gemaakt werden. Bij de opwarming, kern en slot werden alle lichaamsdelen gebruikt zoals het hoofd, schouders, de armen, de handen, de benen, de voeten, etc.

Bij de opwarming werden het hele lichaam gebruikt om op te muziek te bewegen.

De kern en het slot stimuleerden het slaan omdat iedereen tegen ballonnen moest slaan.

Ik moedigde iedereen aan tijdens de oefeningen.

Door bijvoorbeeld te zeggen dat ze zo nauwkeurig en zo geconcentreerd mogelijk de ballon naar elkaar moesten tikken. Ik gaf ook de tip dat ze ietsje harder of zachter mochten slaan.

Ik moedigde iedereen aan om zijn lichaam helemaal te bewegen door zelf actief mee te doen en energie te tonen.

Tijdens mijn stage heb ik met de kinderen tijdens de turnlessen aan werpen, vangen en slaan gewerkt. Omdat ik in het begin merkte dat voor sommige kleuters sommige oefeningen nog niet zo vlot verliepen, had ik er voor gekozen om dit samen met de bewoners te oefenen.

Tijdens de turnlessen op school hadden de kinderen af en toe problemen met hun beurt af te wachten. Ze gooide regelmatig door elkaar en daardoor was er soms weinig structuur in hun oefeningen sommige groepjes hielden weinig rekening met elkaar.

Daarnaast was het werpen of slaan in een doel voor sommigen wat moeilijk. Er werd veel naast het doel geslagen of geworpen.

Toen deze activiteit werd uitgevoerd in het rusthuis heb ik duidelijk een verschil gemerkt op motorisch en sociaal vlak. De kleuters hadden meer geduld en werden aangespoord door de bewoners zich te concentreren. Ze hielden duidelijk meer rekening met elkaar. Iedereen ging goed met elkaar om. Het slaan en mikken ging op zich ging beter omdat iedereen op dezelfde afstand mocht staan. Het doel was nu ook duidelijker omdat de bewoners en kinderen naar elkaar moesten werken. Dit ging ook beter omdat iedereen werd aangemoedigd door de begeleiding of zijn partner.

6.2.1.3 Activiteit 3: Spel met de BeeBot

Ik heb voor deze activiteit gekozen omdat het mijn doel was om de cognitieve en de sociale ontwikkeling te stimuleren. Ik wilde dit tijdens een spel met de BeeBot stimuleren bij de kleuters en de bewoners van het rusthuis.

De groepen stimuleerde elkaars sociale ontwikkeling door in kleine groep samen een oefening uit te voeren en als team te handelen. De cognitieve ontwikkeling werd bij elkaar gestimuleerd door ieder zelfstandig te de kans te geven om na te denken en elkaar te helpen bij een oefening.

Voor dat ik een activiteit ging uitwerken nam ik eerst de ontwerpeisen erbij.

Aan deze eisen moest mijn activiteit voldoen.

Bij de activiteit met de BeeBot waren de ontwerpeisen de volgende:

Ontwerpeisen activiteit 3:

- Voldoende ruimte voorzien tijdens een activiteit.
 - Voldoende begeleiding voorzien tijdens een activiteit.
 - De kleuters en de bewoners in groepjes samen zetten om een activiteit uit te voeren.
 - Een sociale + cognitieve activiteit voorzien die uitgevoerd kan worden door de kleuters en de ouderen.
- Activiteit afstemmen op beginsituatie, doelgroep. Activiteit kan hierdoor variëren.
- Voor een activiteit duidelijke regels en afspraken maken met de kleuters.
 - Tijdens de activiteit duidelijke regels en afspraken uitleggen aan de kleuters en de bewoners.
 - Het verloop van de activiteit uitleggen aan de kleuters en de bewoners.
 - Na iedere activiteit een reflectiemoment houden met de kleuters.
 - Na iedere activiteit een reflectiemoment houden met de begeleider van het rusthuis.

In onderstaande tekst zal ik de activiteit en het verloop hiervan beschrijven.

Ik ging samen met mijn mentor en de kleuters naar het rusthuis. In het rusthuis stond de activiteitenbegeleider klaar om ons te ontvangen. We werden naar de cafetaria gebracht. Ik heb er op voorhand voor gezorgd dat we voldoende ruimte zouden hebben om de spelletjes te kunnen spelen. Er werden verschillende groepjes gemaakt van 5 à 6 personen per groepje. Er zaten 2 à 3 bewoners bij ieder groepje.

Ik had denkspelletjes voorzien: puzzelen, gezelschapsspelen en een spel met de BeeBot. Iedere groep zou dan ongeveer 20-25 min een spel spelen.

De kleuters en de bewoners zaten aan een tafel en mochten samen een spel spelen.

Voor de activiteit begon vertelde ik de regels aan de kleuters. Dat ze bijvoorbeeld niet alleen mochten werken maar dat ze dit samen moesten doen, dat ze de activiteit moest uitleggen aan de bewoners en dat ze iedereen de kans moesten geven uit iets uit te voeren.

Ik legde aan de kleuters en de bewoners uit dat het spel met de BeeBot uitgelegd werd door de kleuters. De kleuters en bewoners mochten een kaartje kiezen op de plaat. Op dit kaartje stond een voorwerp. Op de plaat lagen nog andere

kaartjes waar letters op stonden. Het juiste voorwerp moest met de juiste beginletter van het voorwerp gekoppeld worden. Dit mochten ze samen zoeken. Daarna moesten ze op de BeeBot het aantal stappen ingeven en dit laten uitvoeren door de BeeBot. Het was belangrijk dat het de hoeveelheid, de richting en de start juist werden ingesteld.

Tijdens de activiteit herhaalde ik regelmatige de afspraken met de kleuters, die ik hierboven vermeld heb.

Tijdens de activiteiten waren mijn mentor, de activiteitenbegeleider en ik aanwezig. We deden alle 3 mee. Iedere persoon leidde een groepje.

Na de activiteit hield ik een korte reflectie. Ik vroeg aan de kleuters, bewoners en mijn mentor wat ze er van vonden. Er kwamen langs alle kanten goede en minder goede reacties. De kleuters vonden het leuk om te spelen maar voor sommige kleuter duurde het een beetje te lang. Andere kleuters vonden dat het nog een beetje langer had mogen duren.

Enkele dagen na de activiteit heb ik een reflectie gehouden met de activiteitenbegeleider. Zij vond dat ondanks de last minute wijzigingen de activiteiten vlot waren verlopen. Ze vond dat ik goed rekening hield met de beginsituaties van de bewoners en de kleuters. Ze zei dat beide groepen het naar hun zin hadden en dat dit een goede activiteit voor zowel de ouderen als de kinderen was. Door deze activiteit werd de cognitieve ontwikkeling gestimuleerd voor beide partijen.

De activiteit stimuleerde *de sociale ontwikkeling*.

De sociale ontwikkeling werd gestimuleerd omdat de kleuters en de bewoners in een groepje moeten samen werken tijdens het spel met de BeeBot. Bij het binnen komen werd het sociaal contact gestimuleerd door handjes te geven en kennis te leren maken met elkaar. Ik stimuleerde de kinderen om niet verlegen te zijn en een handje te geven aan de bewoners. Ik nam zelf ook het initiatief om contact te leggen door mezelf voor te stellen en de namen van de bewoners te vragen.

Tijdens het spel moedigde ik de kinderen en de bewoners aan. Door bijvoorbeeld te zeggen dat ze goed bezig waren, dat ze goed op hun beurt wachtten, of iets anders dat op mij op dat moment opviel. Ik liet de kinderen het spel voordoen en gaf de kleuters de kans om het spel uit te leggen aan de bewoners. De bewoners mochten zelf proberen om de BeeBot te starten

en de juiste aantallen in te stellen. Als dit niet goed lukte liet ik de kinderen de bewoners helpen. De bewoners namen zelfstandig contact met de kinderen op door vragen te stellen, de kinderen gaven hier met veel plezier antwoord op. Op het einde mochten de kleuters opnieuw een hand geven aan de bewoners om afscheid te nemen.

De cognitieve ontwikkeling werd gestimuleerd door de werking van het spel.

Bij de inleiding moest iedereen goed nadenken over de kaartjes en dat deze op de juiste plek gelegd werden op de plaat. Van ieder voorwerp moest de beginletter gezocht worden.

Na het zoeken werden de kaartjes willekeurig op de plaat gelegd. De kleuters mochten van mij uitleggen aan de bewoners wat een BeeBot was, de werking hiervan en het doel van het spel. Ik liet iedere kleuter een stukje vertellen zodat iedereen betrokken bleef.

De kleuters mochten laten zien hoe de BeeBot werkte door een voorwerp en de beginletter hiervan op de plaat te zoeken. Vervolgens werd het juiste aantal stappen ingegeven op BeeBot en werd er op start gedrukt. Daarna mochten de bewoners dit zelf proberen.

Ik stimuleerde de bewoners en de kleuters om de beurt door hen zelfstandig de kaartjes te laten zoeken, het aantal stappen te laten tellen en de juiste hoeveelheid in te stellen op de BeeBot. In het begin was dit een beetje zoeken voor de bewoners maar na een aantal keren proberen verbeterde dit. Ik moest de kleuters af en toe een beetje afremmen omdat ze te graag het wilde overnemen van de bewoners. Ik liet hen dan heel even wachten en spoorde hen aan om te bewoners het zelf te laten proberen. Indien het niet lukte mochten de kleuters helpen.

Ik vond dit een leuke activiteit. Iedereen deed actief mee, zowel de kleuters als de bewoners. De kinderen deden heel goed hun best om de het spel uit te leggen aan de bewoners en andersom. De bewoners vonden het heel leuk om het nieuwe spel te zien en keken hier ook met bewondering naar.

Tijdens mijn stage heb ik de kinderen regelmatig met de BeeBot laten spelen. Ik merkte in het begin dat voor sommige kleuters sommige oefeningen nog niet zo vlot verliepen. Daarom had ik er voor gekozen om dit samen met de bewoners te oefenen.

Tijdens het spelen in de klas hadden de kinderen af en toe problemen met concentreren. Er kwamen te veel indrukken van de klas binnen waardoor het voor sommige kleuters moeilijk was om zich te focussen op de opdracht. Het schatten van de hoeveelheden en het invoeren van de BeeBot ging voor sommige kleuters nog niet zo vlot.

Toen deze activiteit werd uitgevoerd in het rusthuis heb ik duidelijk een verschil gemerkt op cognitief vlak.

De kleuters hadden meer focus en werden aangespoord door de bewoners zich te concentreren. Door te werken in een kleinere groep zonder afleiding ging de activiteit vlot bij alle kleuters. Het schatten van de hoeveelheden ging vlot, als iemand het mis had da hielp iemand anders die persoon. Er was een goede omgang onderling. Iedereen werd aangemoedigd en kreeg de kans om de stappen te tellen en het op de juiste manier in te stellen op de BeeBot.

6.2.1.4 Activiteit 4: Puzzelen

Ik heb voor deze activiteit gekozen omdat het mijn doel was om de cognitieve en de sociale ontwikkeling te stimuleren. Ik wilde dit tijdens het puzzelen stimuleren bij de kleuters en de bewoners van het rusthuis.

De groepen stimuleerde elkaars sociale ontwikkeling door in kleine groep samen een puzzel te maken en als team te handelen. De cognitieve ontwikkeling werd bij elkaar gestimuleerd door ieder zelfstandig te de kans te geven om na te denken en elkaar te helpen.

Voor dat ik een activiteit ging uitwerken nam ik eerst de ontwerpeisen erbij. Aan deze eisen moest mijn activiteit voldoen.

Bij de activiteit puzzelen waren de ontwerpeisen de volgende:

Ontwerpeisen activiteit 4:

- Voldoende ruimte voorzien tijdens een activiteit.
- Voldoende begeleiding voorzien tijdens een activiteit.
- De kleuters en de bewoners in groepjes samen zetten om een activiteit uit te voeren.
- Een sociale + cognitieve activiteit voorzien die uitgevoerd kan worden door de kleuters en de ouderen.
Activiteit afstemmen op beginsituatie, doelgroep. Activiteit kan hierdoor variëren.
- Voor een activiteit duidelijke regels en afspraken maken met de kleuters.
- Tijdens de activiteit duidelijke regels en afspraken uitleggen aan de kleuters en de bewoners.
- Het verloop van de activiteit uitleggen aan de kleuters en de bewoners.
- Na iedere activiteit een reflectiemoment houden met de kleuters.
- Na iedere activiteit een reflectiemoment houden met de begeleider van het rusthuis.

In onderstaande tekst zal ik de activiteit en het verloop hiervan beschrijven.

Ik ging samen met mijn mentor en de kleuters naar het rusthuis. In het rusthuis stond de activiteitenbegeleider klaar om ons te ontvangen. We werden naar de cafetaria gebracht. Ik heb er op voorhand voor gezorgd dat we voldoende ruimte zouden hebben om de spelletjes te kunnen spelen. Er werden verschillende groepjes gemaakt van 3 à 4 personen per groepje. Er zaten 1 à 2 bewoners bij ieder groepje.

Ik had denkspelletjes voorzien: puzzelen, gezelschapsspelen en een spel met de BeeBot. Iedere groep zou dan ongeveer 20-25 min een spel spelen.

De kleuters en de bewoners zaten aan een tafel en mochten samen een spel spelen.

Voor de activiteit begon vertelde ik de regels aan de kleuters. Dat ze bijvoorbeeld niet alleen mochten werken maar dat ze dit samen moesten doen. Het verloop van de activiteit werd uitgelegd namelijk dat ieder groepje een puzzel naar keuze mocht maken. Als een puzzel af was mocht er een andere puzzel genomen worden.

Tijdens de activiteit herhaalde ik regelmatig de afspraken met de kleuters, die ik hierboven vermeld heb.

Tijdens de activiteiten waren mijn mentor, de activiteitenbegeleider en ik aanwezig. We deden alle 3 mee. Iedere persoon leidde een groepje.

Na de activiteit hield ik een korte reflectie. Ik vroeg aan de kleuters, bewoners en mijn mentor wat ze er van vonden. Er kwamen langs alle kanten goede en minder goede reacties. De kleuters vonden het leuk om te spelen maar voor sommige kleuter duurde het een beetje te lang. Andere kleuters vonden dat het nog een beetje langer had mogen duren.

Enkele dagen na de activiteit heb ik een reflectie gehouden met de activiteitenbegeleider. Zij vond dat ondanks de last minute wijzigingen de activiteiten vlot waren verlopen. Ze vond dat ik goed rekening hield met de beginsituaties van de bewoners en de kleuters. Ze zei dat beide groepen het naar hun zin hadden en dat dit een goede activiteit voor zowel de ouderen als de kinderen was. Door deze activiteit werd de cognitieve ontwikkeling gestimuleerd voor beide partijen.

De activiteit stimuleerde *de sociale ontwikkeling*.

De sociale ontwikkeling werd gestimuleerd omdat de kleuters en de bewoners in een groepje samen een puzzel moesten maken. Bij het binnen komen werd het sociaal contact gestimuleerd door handjes te geven en kennis te leren maken met elkaar. Ik stimuleerde de kinderen om niet verlegen te zijn en een handje te geven aan de bewoners. Ik nam zelf ook het initiatief om contact te leggen door mezelf voor te stellen en de namen van de bewoners te vragen. Tijdens het puzzelen gaf ik de kinderen en de bewoners complimenten. Door bijvoorbeeld te zeggen dat ze goed bezig waren of iets anders dat op mij op dat moment opviel. Tijdens het puzzelen stelde ik ook vragen aan de kleuters en de bewoners zodat ze met elkaar begonnen te praten zoals: 'Puzzel je graag? Wat doe je nog graag?'. De bewoners namen zelfstandig contact met de kinderen op door vragen te stellen, de kinderen gaven hier met veel plezier antwoord op. Op het einde mochten de kleuters van mij opnieuw een hand geven aan de bewoners om afscheid te nemen.

De cognitieve ontwikkeling werd gestimuleerd door de werking van het spel.

Bij het puzzelen kregen de kleuters en de bewoners een puzzel per groepje waar ze aan mochten werken. Het aantal stukken mochten ze zelf kiezen. Als dit te gemakkelijk was moedigde ik hen aan om een moeilijkere puzzel te nemen en andersom.

De kleuters en bewoners moesten nadenken over hoe de puzzel er uit zou zien en op welke plek de stukjes juist zouden liggen. Beide partijen werden dus aangezet tot nadenken. Ik stimuleerde beide partijen door goed te kijken naar de kaft, waar het voorbeeld op stond. Ik liet de kleuters de bewoners helpen en andersom als ze bijvoorbeeld een stukje niet konden vinden. Als dit ze het allebei niet konden vinden gaf ik een tip.

Ik vond dit een leuke activiteit. Iedereen deed actief mee, zowel de kleuters als de bewoners. Iedereen deed goed zijn best om de puzzel te maken. Er was een fijne en rustige omgang tussen de 2 generaties.

Tijdens mijn stage heb ik de kinderen regelmatig laten puzzelen. Ik merkte in het begin dat voor sommige kleuters het puzzelen nog niet zo vlot verliep. Daarom had ik er voor gekozen om dit samen met de bewoners te oefenen.

Tijdens het puzzelen in de klas hadden de kinderen af en toe problemen met concentreren. Er kwamen te veel indrukken van de klas binnen waardoor het voor sommige kleuters moeilijk was om zich te focussen op de opdracht. Het zoeken van de juiste stukken en het aantal stukken van de puzzel was een hele opgave voor deze kleuters. Er waren veel kleuters die graag puzzelden en dit ook goed konden.

Toen deze activiteit werd uitgevoerd in het rusthuis heb ik duidelijk een verschil gemerkt op cognitief vlak. De kleuters hadden meer focus en werden aangespoord door de bewoners zich te concentreren. Door te werken in een kleinere groep zonder afleiding ging de activiteit vlot bij alle kleuters. Het zoeken van de juiste stukken ging vlot en als iemand het mis had dan hielp iemand anders die persoon. Er was een goede omgang onderling. Iedereen werd aangemoedigd en kreeg de kans om de puzzelstukjes te zoeken.

6.2.1.5 Activiteit 5: Gezelschapsspel spelen

Ik heb voor deze activiteit gekozen omdat het mijn doel was om de cognitieve en de sociale ontwikkeling te stimuleren. Ik wilde dit tijdens het gezelschapsspel stimuleren bij de kleuters en de bewoners van het rusthuis.

De groepen stimuleerde elkaars sociale ontwikkeling door in kleine groep samen een gezelschapsspel te spelen en als team te handelen. De cognitieve ontwikkeling werd bij elkaar gestimuleerd door ieder zelfstandig te de kans te geven om na te denken en elkaar te helpen.

Voor dat ik een activiteit ging uitwerken nam ik eerst de ontwerpeisen erbij.

Aan deze eisen moest mijn activiteit voldoen.

Bij de activiteit gezelschapsspel waren de ontwerpeisen de volgende:

Ontwerpeisen activiteit 5:

- Voldoende ruimte voorzien tijdens een activiteit.
- Voldoende begeleiding voorzien tijdens een activiteit.
- De kleuters en de bewoners in groepjes samen zetten om een activiteit uit te voeren.
- Een sociale + cognitieve activiteit voorzien die uitgevoerd kan worden door de kleuters en de ouderen.
Activiteit afstemmen op beginsituatie, doelgroep. Activiteit kan hierdoor variëren.
- Voor een activiteit duidelijke regels en afspraken maken met de kleuters.
- Tijdens de activiteit duidelijke regels en afspraken uitleggen aan de kleuters en de bewoners.
- Het verloop van de activiteit uitleggen aan de kleuters en de bewoners.
- Na iedere activiteit een reflectiemoment houden met de kleuters.
- Na iedere activiteit een reflectiemoment houden met de begeleider van het rusthuis.

In onderstaande tekst zal ik de activiteit en het verloop hiervan beschrijven.

Ik ging samen met mijn mentor en de kleuters naar het rusthuis. In het rusthuis stond de activiteitenbegeleider klaar om ons te ontvangen. We werden naar de de cafetaria gebracht. Ik heb er op voorhand voor gezorgd dat we voldoende ruimte zouden hebben om de spelletjes te kunnen spelen. Er werden verschillende groepjes gemaakt van 3 à 4 personen per groepje. Er zaten 1 à 2 bewoners bij ieder groepje.

Ik had denkspelletjes voorzien: puzzelen, gezelschapsspelen en een spel met de BeeBot. Iedere groep zou dan ongeveer 20-25 min een spel spelen.

De kleuters en de bewoners zaten aan een tafel en mochten samen een spel spelen.

Voor de activiteit begon vertelde ik de regels aan de kleuters. Dat ze bijvoorbeeld niet alleen mochten werken maar dat ze dit samen moesten doen, dat ze zich aan de spelregels moesten houden en om de beurt moesten spelen. Het verloop van de activiteit werd uitgelegd namelijk dat ieder groepje een gezelschapsspel naar keuze mocht spelen. Als een spel gespeeld was mocht er een ander spel genomen worden. Tijdens de activiteit herhaalde ik regelmatig de afspraken met de kleuters, die ik hierboven vermeld heb.

Tijdens de activiteiten waren mijn mentor, de activiteitenbegeleider en ik aanwezig. We deden alle 3 mee. Iedere persoon leidde een groepje.

Na de activiteit hield ik een korte reflectie. Ik vroeg aan de kleuters, bewoners en mijn mentor wat ze er van vonden. Er kwamen langs alle kanten goede en minder goede reacties. De kleuters vonden het leuk om te spelen maar voor sommige kleuter duurde het een beetje te lang. Andere kleuters vonden dat het nog een beetje langer had mogen duren.

Enkele dagen na de activiteit heb ik een reflectie gehouden met de activiteitenbegeleider. Zij vond dat ondanks de last minute wijzigingen de activiteiten vlot waren verlopen. Ze vond dat ik goed rekening hield met de beginsituaties van de bewoners en de kleuters. Ze zei dat beide groepen het naar hun zin hadden en dat dit een goede activiteit voor zowel de ouderen als de kinderen was. Door deze activiteit werd de cognitieve ontwikkeling gestimuleerd voor beide partijen.

De activiteit stimuleerde *de sociale ontwikkeling*.

De sociale ontwikkeling werd gestimuleerd omdat de kleuters en de bewoners in een groepje een gezelschapsspel mochten spelen. Bij het binnen komen werd het sociaal contact gestimuleerd door handjes te geven en kennis te leren maken met elkaar. Ik stimuleerde de kinderen om niet verlegen te zijn en een handje te geven aan de bewoners. Ik nam zelf ook het initiatief om contact te leggen door mezelf voor te stellen en de namen van de bewoners te vragen. Tijdens het gezelschapsspel gaf ik de kinderen en de bewoners complimenten. Door bijvoorbeeld te zeggen dat ze goed bezig waren of iets anders dat op mij op dat moment opviel. Tijdens het spelen stelde ik ook vragen aan de kleuters en de bewoners zodat ze met elkaar begonnen te praten. Er waren verschillende spelletjes aanwezig en daarom legden de kleuters soms het spel uit aan de bewoners en andersom. De bewoners namen zelfstandig contact met de kinderen op door vragen te stellen, de kinderen gaven hier met veel plezier antwoord op. Op het einde mochten de kleuters van mij opnieuw een hand geven aan de bewoners om afscheid te nemen.

De cognitieve ontwikkeling werd gestimuleerd door de werking van het spel.

Bij het spelen kregen de kleuters en de bewoners een gezelschapsspel per groepje. Dit waren spelletjes van de school en het woonzorgcentrum. De spelletjes van de school werden door de kleuters uitgelegd en de spelletjes van het woonzorgcentrum werden door de bewoners uitgelegd. Enkele voorbeelden van spelen waren: Ganzenbord, 4 op 1 rij en Ezeltje Streckje. Tijdens het spel werden beide partijen aangezet tot nadenken.

Bij Ganzenbord moesten ze het aantal op de dobbelsteen tellen en het aantal stappen dat op het bord gezet moest worden. Bij 4 op 1 rij werd er nagedacht hoe je het snelste 4 op 1 rij kon krijgen en hoe je je tegenstander kon tegenhouden. Bij Ezeltje Streckje was het dan weer de bedoeling om zo stil mogelijk en op de juiste plek een item te hangen. Ieder spel had zo zijn eigen uitdaging.

Ik liet de kleuters de bewoners helpen en andersom als ze er iets niet lukte. Als dit ze het allebei niet konden gaf ik een tip.

Ik vond dit ook leuke activiteit. Iedereen deed actief mee, zowel de kleuters als de bewoners. De kinderen deden heel goed hun best om de spelletjes uit te leggen aan de bewoners en andersom. De bewoners vonden het heel leuk om nieuwe spelletjes te zien en keken hier ook met bewondering naar.

Tijdens mijn stage heb ik de kinderen af en toe een gezelschapsspel laten spelen. Ik merkte in het begin dat voor sommige kleuters samen een spel spelen nog niet zo vlot verliep. Daarom had ik er voor gekozen om dit samen met de bewoners te oefenen.

Tijdens het spelen in de klas hadden de kinderen af en toe problemen met het volgen van de spelregels. Voor de kleuters was het soms moeilijk om zich hier aan te houden en om hun beurt af te wachten. Het zetten van het juiste aantal stappen was voor sommige kleuters moeilijk. Ze telde vaak te weinig of te veel stappen.

Toen deze activiteit werd uitgevoerd in het rusthuis heb ik duidelijk een verschil gemerkt op sociaal en cognitief vlak. De kleuters werden door de begeleiding en de bewoners aangespoord om de regels te volgen en hun beurt af te wachten, dit gebeurde dan ook. Bij een twijfelgeval over wie precies aan de beurt was kwam al snel een bewoner tussen die dit stuurde.

Het zetten van het juiste aantal stappen verliep vlot omdat er een volwassene bij het spel zat die de kon sturen. Bij een foutje kon de volwassene hier op inpikken.

6.2.1.6 Activiteit 6: Bruggen bouwen

Ik heb voor deze activiteit gekozen omdat het mijn doel was om de cognitieve, motorische en sociale ontwikkeling te stimuleren. Ik wilde dit tijdens de activiteit 'Bruggen bouwen' stimuleren bij de kleuters en de bewoners van het rusthuis.

De groepen stimuleren elkaars sociale ontwikkeling door in kleine groep samen een brug te bouwen en als team te handelen. De cognitieve ontwikkeling werd bij elkaar gestimuleerd door als team te bedenken wat ze gingen maken en hoe ze dit gingen maken.

Voor dat ik een activiteit ging uitwerken nam ik eerst de ontwerpeisen erbij. Aan deze eisen moest mijn activiteit voldoen.

Bij de activiteit 'Bruggen bouwen' waren de ontwerpeisen de volgende:

Ontwerpeisen activiteit 6:

- Voldoende ruimte voorzien tijdens een activiteit.
- Voldoende begeleiding voorzien tijdens een activiteit.
- De kleuters en de bewoners in groepjes samen zetten om een activiteit uit te voeren.
- Een sociale + cognitieve + motorische activiteit voorzien die uitgevoerd kan worden door de kleuters en de ouderen.
Activiteit afstemmen op beginsituatie, doelgroep. Activiteit kan hierdoor variëren.
- Voor een activiteit duidelijke regels en afspraken maken met de kleuters.
- Tijdens de activiteit duidelijke regels en afspraken uitleggen aan de kleuters en de bewoners.
- Het verloop van de activiteit uitleggen aan de kleuters en de bewoners.
- Na iedere activiteit een reflectiemoment houden met de kleuters.
- Na iedere activiteit een reflectiemoment houden met de begeleider van het rusthuis.

In onderstaande tekst zal ik enkel de activiteit beschrijven. Ik ga de reflectie van de activiteit niet beschrijven omdat ik wegens tijdsgebrek deze niet heb kunnen uitvoeren bij de kinderen en de bewoners.

Het bouwen van bruggetjes wordt in een grote ruimte gedaan zodat daarna alle kinderen en bewoners verspreid kunnen zitten in hun groepjes. Een grote dagruimte of polyvalente zaal is hier geschikt voor omdat er veel plaats nodig is om te bouwen. Het bouwen gebeurt aan tafels omdat het voor de bewoners fijner is om aan een tafel te werken in de plaats van op de grond te zitten.

De activiteit 'Bruggen bouwen' wordt in groepjes uitgevoerd. Per groepje zitten 3 à 4 personen, kinderen en een bewoner. Indien er minder bewoners deelnemen, kan je ook

groepjes met alleen kinderen maken of de groepjes groter maken. Om de activiteit in goede banen te leiden kan je dit met 1 à 2 begeleiders doen. Deze begeleiders gaan dan rond bij de groepjes.

Voor dat de activiteit begint worden de groepjes gekozen. Er wordt in grote groep uitgelegd het doel van de activiteit uitgelegd en daarna werkt iedereen in zijn eigen groepje. Het is de bedoeling dat er een bak met materiaal gekozen wordt door een groepje en dat ze hiermee een bruggetje gaan maken. Voordat men begint te bouwen wordt er een blad blauw papier neer gelegd, dit is de rivier.

De brug moet er voor zorgen dat een poppetje er over kan wandelen. De brug moet dus stevig gebouwd zijn, daarnaast moet hij ook hoog genoeg zijn zodat er bootje onder kunnen varen. Het is de afspraak dat er overlegd wordt over hoe een groepje dit aanpakt en communiceert tijdens het bouwen.

Tijdens de activiteit gaat de begeleiding rond bij ieder groepje om te kijken hoe het proces verloopt. Er worden tips gegeven en vragen gesteld.

Iedereen krijgt voldoende tijd om een bruggetje te bouwen, dit zal ongeveer 30 minuten zijn. De tijd hangt af van de betrokkenheid gedurende de activiteit.

Na de activiteit wordt er een korte reflectie gehouden met de groepjes. Ieder groepje mag vertellen hoe ze de brug gemaakt hebben, welk materiaal er is gebruikt, hoe dit proces ging en hoe de samenwerking verliep.

Na enkele dagen wordt er een reflectie met de activiteitenbegeleiding gehouden om de activiteit te bespreken.

De sociale ontwikkeling wordt gestimuleerd omdat de kleuters en de bewoners in een groepje moeten communiceren. Er wordt gecommuniceerd over hoe ze de brug gaan maken, welke materialen hier voor nodig zijn en wie wat gaan doen. Er moeten samen voor gezorgd worden dat er een brug wordt gemaakt, hierbij is respect en een goede omgang nodig. Ik liet de 2 partijen met elkaar bespreken hoe ze dit gingen aanpakken. Ik stelde vragen waardoor ze begonnen te communiceren met elkaar.

De motorische ontwikkeling wordt gestimuleerd door de verschillende bewegingen die gemaakt worden. Bij het maken van de brug gebruiken ze klein-motorische bewegingen omdat ze met hen vingers en handen de materialen moeten hanteren. Ze klikken, grijpen, voelen, draaien, duwen, trekken en bewegen met het materiaal zodat het in elkaar past.

De cognitieve ontwikkeling wordt gestimuleerd door het bedenken van het plan. De volgende dingen kunnen de kleuters en bewoners zich afvragen:

'Hoe gaan we dit aanpakken? Welke materialen hebben we nodig? Wie neemt welke rol op zich? Hoe kunnen we de constructie stevig genoeg maken? Hoe kunnen we de constructie hoog genoeg maken?'. Het hele proces bestaat uit denken. Ik stelde bij ieder groepje bovenstaande vragen. Ik moedigde hen aan tijdens het bouwen door te zeggen dat ze goed bezig waren, dat ze goed samenwerkten, dat ze goed luisterden naar elkaar.

7. Concluderen – Vooruitblikken

In onderstaande tekst zal ik mijn conclusies over het hele proces noteren.

Ik bespreek hier de aanpak die ik gehanteerd heb, de methodologie, de data en conclusies. Ik zal reflecteren over de probleemstelling en het resultaat, de conclusies/ontwerp tegenover het onderzoeksdoel. Daarnaast zal ik reflecteren op het eigen functioneren door middel van groeipunten en sterke punten van 3 rollen te beschrijven. De leeropbrengst, het innovatieve karakter van de output en de meerwaarde op het werkveld zal ook besproken worden.

Conclusie

In deze conclusie zal ik terugblikken op de manier waarop ik het onderzoek heb gedaan. Te beginnen met de manier van bevragen.

Ik heb ad random 7 kleuters gekozen om te bevragen omwille van de haalbaarheid. Het zou natuurlijk veel beter geweest zijn als ik iedere kleuter apart had kunnen bevragen, dan had ik nog betere conclusies kunnen trekken.

Ik heb 5 bewoners aangewezen gekregen door de activiteitenbegeleider van het rusthuis, deze bewoners mocht ik bevragen. Omwille van de beschikbaarheid kreeg ik deze bewoners aangewezen. Het zou beter geweest zijn als ik meerdere bewoners had mogen bevragen, dan had ik nog betere conclusies kunnen trekken.

Daarnaast heb ik ook kleuters geobserveerd. Ik heb alle kleuters geobserveerd omdat ik een beeld wilde hebben van alle kleuters hun beginsituatie en hun sociale omgang. Ik heb zowel open als gesloten observaties gedaan. Ze allebei uitvoeren bij alle kleuters is omwille van de haalbaarheid niet gelukt. Het zou natuurlijk beter geweest zijn als ik bij iedere kleuter een gesloten en open observatie had gedaan. Zo had ik een nog breder beeld kunnen krijgen van de kinderen.

Ik heb 4 bewoners geobserveerd tijdens een gesloten observatie, zodat ik een breder beeld kreeg van hun beginsituatie en de sociale omgang. Ik heb een gesloten observatie gedaan maar het was beter geweest als ik ook een open observatie had gedaan. Zo had ik een nog breder beeld kunnen krijgen van de bewoners.

De vragenlijst die ik gemaakt heb zijn volgens mij goede vragenlijsten omdat het open vragen waren. Ik heb dezelfde vragenlijsten gebruikt bij de kinderen en de ouderen. Op deze manier kreeg ik de perspectieven van beide partijen over dezelfde vragen. In de toekomst zou ik dit op dezelfde manier aanpakken omdat ik op deze manier ook een uitgebreid antwoord kreeg op mijn vragen.

De uitdaging om een samenwerking te creëren tussen een kleuterklas en een woonzorgcentrum is naar mijn mening geslaagd.

Ik heb door het contact op te nemen met de school en het woonzorgcentrum de eerste stap gezet naar een samenwerking. Door te communiceren met mijn mentor en de activiteitenbegeleidster van het woonzorgcentrum ben ik gestart met een samenwerking tussen de 2 instanties. Het draaiboek is hier dan ook een resultaat van.

Ik heb de kleuters van mijn stageklas samen gebracht met de bewoners van het rusthuis door hen samen verschillende activiteiten uit te laten voeren. Deze activiteiten verliepen telkens met succes.

De uitdaging om in te zetten op de cognitieve, sociale en motorische ontwikkeling is slechts deels gelukt.

Ik kan wel uit de activiteiten die ik uitgevoerd heb (uit het ontwerp), concluderen dat ik bepaalde doelen heb bereikt.

Op sociaal vlak was het mijn doel op de kleuters in contact te laten komen met verschillende mensen uit een andere omgeving. Dit is mij gelukt omdat ze kennis hebben gemaakt met de bewoners van het rusthuis. Op deze manier hebben de kinderen zich leren inleven in andere mensen en hebben ze onderdeel gezien van in welke geestelijke en lichamelijke conditie de bewoners waren. Ik had nog graag langer de tijd gekregen om de kinderen een echte band te laten opbouwen met de bewoners. Op langere termijn en op een frequente basis zou dit mogelijk zijn.

Op cognitief vlak was het mijn doel om de kinderen door middel van spel te laten nadenken en dat ze leerden omgaan met winnen en verliezen. Ik heb er met de kinderen aan gewerkt door wedstrijdjes te houden tijdens spelletjes. Daarnaast wilde ik dat de kinderen sociocentrisch leerden denken door hen samen te laten werken met de ouderen. Ik vind dat ik goed aan dit doel gewerkt heb door de kinderen in verschillende groepjes te laten samen werken met de bewoners. Ik heb hen rekening laten houden met de bewoners door regels en afspraken te maken en de lessen te richten naar de beginsituatie van de kleuters.

Op motorisch vlak vind ik dat het mij goed gelukt is om de kinderen te stimuleren. Ik heb de kleuters actief laten bewegen met de bewoners tijdens de turnlessen. Ik zag ook verbetering in de bewegingen van de kinderen zoals ik in het ontwerp reeds vermeld heb.

Naast de doelen van de kleuters heb ik ook aan de doelen van de bewoners gewerkt, hier heb ik enkele conclusies over.

Op sociaal vlak heb ik goed gewerkt aan het doel om de bewoners in contact te laten komen met de kleuters. Ik heb voor gezelschap gezorgd door de bewoners samen activiteiten te laten uitvoeren met de kleuters. Op deze manier kregen ze meer sociaal contact. Dit doel heb ik bereikt. Op langere termijn zou ik de contacten tussen de 2 groepen blijven stimuleren zodat ze een hechte band met elkaar kregen.

Op motorisch vlak is het mij goed gelukt om de bewoners te laten bewegen op actieve manier tijdens de turnlessen. De kleuters zorgde voor een extra touch waardoor de bewoners plezier hadden in het bewegen. Het zou leuk zijn moesten deze bewegingslessen in de toekomst verder gezet worden.

Op cognitief vlak kan ik concluderen dat ik de ouders gestimuleerd heb om geëngageerd te blijven. Dankzij de verschillende activiteiten zoals het puzzelen, gezelschapsspelen en de BeeBot kregen de bewoners de kans om probleemoplossend te denken.

In mijn activiteiten heb ik rekening gehouden met de motorische, cognitieve en sociale ontwikkeling maar mijn onderzoek liep te kort om ook te kijken of er effectief een effect was op de ontwikkeling van de kleuters en de ouders.

Ik had graag meer tijd willen hebben om mijn doel te bereiken op lange termijn. Momenteel heb ik de samenwerking tussen de kleuters en de bewoners van start laten gaan maar ik had het proces iets langer willen zien. Ik heb enkele activiteiten kunnen uitvoeren met de groepen maar had er graag meer willen uitvoeren. Op langere termijn had ik dan ook nog uitgebreider kunnen werken aan de sociale, cognitieve en motorische ontwikkeling van de kleuters en de bewoners. Dan zou ik meerdere activiteiten kunnen uitvoeren waardoor er aan deze gebieden gewerkt kon worden.

Als ik in de toekomst de kans krijg om met mijn klas een dergelijke samenwerking op te starten, zal ik deze zeker grijpen. Als ik dit opnieuw zou mogen doen zou ik zorgen voor een frequente samenwerking, nu was het eerder sporadisch.

Ondanks de korte tijd om een samenwerking op poten te zetten kan ik zeggen dat ik hierin geslaagd ben.

Reflectie op eigen functioneren

Ik wil graag even reflecteren op mijn eigen functioneren en op mijn leeropbrengst. Uit het hele proces kan ik concluderen dat ik in verschillende rollen als leerkracht gegroeid ben. Ik heb een selectie gemaakt van 3 rollen die er voor mij het meeste uitspringen: de rol van begeleider, de rol van opvoeder en de rol van organisator.

De rol van begeleider is een rol waarin ik gegroeid ben.

Ik heb mij tijdens mijn stage gefocust op de kinderen en hun beginsituatie. Aan de hand van open en gesloten observaties kreeg ik een beter beeld van de kinderen hun leerprofiel, leerstatus en interesses.

Ik hield hier tijdens activiteiten ook rekening mee door dit in mijn lesvoorbereidingen te noteren. Tijdens de activiteiten zette ik in op de kinderen hun beginsituaties.

Omdat ik in het Freinetonderwijs stond hield ik rekening met de doelen die ik selecteerde. Ik heb bijvoorbeeld rond de onderzoekende en experimenterende doelen gewerkt bij Beeld/Wetenschap en Techniek omdat dit aansloot bij de beginsituatie van de kinderen en de werking van de school. Tijdens de activiteiten in het rusthuis koos ik voor de doelen waar ik in de klas ook aan werkte met de kleuters, bijvoorbeeld het doel samenwerken. Bij iedere activiteit die met de bewoners werd uitgevoerd, hield ik rekening met de beginsituaties van de kinderen en de bewoners. Ik zorgde er voor dat dit een haalbare activiteit was voor beide groepen zodat iedereen kon deelnemen.

Ik heb tijdens de samenwerking ingezet op het werken met verschillende groeperingsvormen. Tijdens activiteiten zorgde ik voor een afwisseling van groepjes. De turnlessen gingen door in grote groep omdat op deze manier de kleuters en de bewoners het meest actief zouden leren van en met elkaar. De gezelschapsspelen of het puzzelen ging dan weer door in kleine groepjes omdat op deze manier de kinderen en de bewoners het meeste van en met elkaar zouden leren.

Tijdens de stage heb ik voor gezorgd dat ik een ontwikkeling bevorderende omgeving door een paar activiteiten door te laten gaan met de bewoners van het rusthuis. Op deze manier heb ik de kinderen hun basismilieu verrijkt.

Ik vond het belangrijk dat ik rekening hield met de gedane observaties. Als ik merkte dat bij een activiteit iets beter kon deed ik er alles aan om dit te verbeteren. Bijvoorbeeld als ik merkte bij de turnles dat kinderen of de bewoners meer uitdaging nodig hadden zorgde ik voor meer varianten die zij dan konden toepassen.

Door de activiteiten in het rusthuis uit te voeren heb ik geleerd om nog meer in te zetten op diversiteit. De activiteiten en de kennismaking met de bewoners gaven mij de kans om de diversiteit in de samenleving bespreekbaar te maken in de klas. Ik heb hier positief op ingezet door de acties uit te voeren zoals vragenrondes, praatrondes en creatieve verwerkingen te doen.

De rol van opvoeder is een rol waarin ik gegroeid ben.

In deze rol heb ik ingezet op het positief leefklimaat van de kleuters. Dit heb ik gedaan door empathie te tonen naar de kleuters en de bewoners toe. Als een kleuter bijvoorbeeld geen contact

durfde te maken met een bewoner schonk ik hier aandacht aan. Ik probeerde de kleuter zo veel mogelijk op zijn/haar gemak te stellen en aan te moedigen om die stap naar contact te zetten. Dit deed ik door zelf contact te maken met de bewoner en ze aan elkaar voor te stellen.

Tijdens de activiteiten stimuleerde ik de betrokkenheid van de kinderen door zelf actief en enthousiast mee te doen. Als een kleuter minder betrokken was vroeg ik hoe dit kwam en speelde ik hier op in. Ik deed altijd mijn best om iedereen betrokken te krijgen tijdens een activiteit.

Ik hechte veel belang aan de meningen van de kinderen en hield hier ook rekening mee tijdens de activiteiten. Als een kind bijvoorbeeld zei dat hij een puzzel te gemakkelijk vond liet ik hem/haar een puzzel kiezen die iets meer uitdaging had.

Succeservaringen gingen niet ongezien aan mij voorbij. Ik schonk hier aandacht aan door complimenten te geven en dit te bespreken. Dit deed ik bij de kleuters in de klas maar ook in het rusthuis.

Ik vond het in de klas en in het rusthuis heel belangrijk dat de kinderen en de bewoners zich goed voelden. Ik wilde graag de persoon zijn waar de kinderen naartoe konden komen, en ik heb het gevoel dat dit ook zo was. Bij een probleem kwamen de kinderen spontaan naar mij toe en dan bespraken we dit. Ook als de kinderen gewoon iets wilden melden kwamen ze naar mij toe om dit te vertellen.

In de toekomst wil ik zeker de opvoeder blijven die ik nu ben en alle acties blijven doen die ik heb uitgevoerd. Zoals de empathie, de passie, het begrip en de aandacht blijven schenken aan de kinderen, want ik merkte dat dit een positieve werking had op de kinderen en de bewoners.

De rol van organisator is de 3^e rol waar ik in gegroeid ben tijdens het proces.

Ik heb mij ingezet op het bevorderen van een gestructureerd spel en leerklimaat. Dit heb ik in de klas en in het rusthuis gedaan door duidelijke afspraken en regels te maken met de kleuters, de bewoners, de juf en de activiteitenbegeleider.

Ik maakte samen met de kleuters de afspraken in de klas voor we naar het rusthuis gingen en deze overliepen we dan even.

Voor en tijdens een activiteit in het rusthuis overliep ik de afspraken en regels nog eens. Bij het verloop van de activiteit hield ik toezicht en zorgde ik voor voldoende begeleiding. Zo werden de activiteiten op een efficiënte manier begeleid.

Ik ben gegroeid in het stellen van grenzen omdat ik wilde dat de samenwerking gestructureerd en vlot verliep. Ik heb mij hier de hele samenwerking lang op gefocust.

Bij iedere samenwerking zorgde ik er voor dat de planning, de materialen en het toezicht, kortom dat mijn eigen taken in orde waren. Ik vond het belangrijk dat ik een planning had en dat deze ook werd nageleefd. Als er eens iets niet verliep volgens de planning was ik hier flexibel in en was dit geen probleem voor mij om iets aan te passen.

Het was ook belangrijk dat ik alles op papier in orde had. De administratieve kant is een aspect waar ik beter in geworden ben. In vergelijking met een paar jaar geleden weet ik nu veel beter hoe ik activiteiten, gegevens en informatie moet verwerken en voorbereiden. Ik heb hier ook meer structuur in gebracht waardoor ik gemakkelijk informatie terug kon vinden.

Ik wil in de toekomst nog meer groeien op administratief gebied want ik heb het gevoel dat dit nog beter kan. Af en toe durf ik al eens een document vergeten en dit wil ik in de toekomst vermijden.

Het innovatieve karakter van de output

Ik heb voor mijn bachelorproef een draaiboek ontworpen. Het idee van een draaiboek is niet nieuw maar het draaiboek op zich wel.

Het draaiboek dat ik heb gemaakt is ontworpen voor leerkrachten in het kleuteronderwijs die de stap wil zetten naar het intergenerationeel werken. De leerkrachten kunnen dit draaiboek dus hanteren als ze een samenwerking tussen kleuters en bewoners van een rusthuis willen opstarten.

Meerwaarde voor het werkveld

Het draaiboek heeft een meerwaarde voor de school en het woonzorgcentrum.

Voor de kleuterschool heeft het draaiboek een meerwaarde omdat de leerkrachten dit zelfstandig kunnen hanteren. Zo hebben ze een idee welke stappen ze allemaal moeten ondernemen. Ze kunnen zelf met het draaiboek een samenwerking opstarten en uitvoeren.

Als je geen draaiboek hebt, weten leerkrachten misschien niet goed waar ze allemaal aan moeten denken of wat ze moeten doen om die stap te zetten tot intergenerationeel contact. Zonder draaiboek kunnen er dingen over het hoofd gezien worden. Er komt immers veel kijken bij een samenwerking tussen kleuters en bewoners van een rusthuis.

Voor het woonzorgcentrum heeft het draaiboek ook een meerwaarde.

Tijdens mijn bezoeken aan andere woonzorgcentra is er steeds naar voren komen dat een draaiboek een meerwaarde zou kunnen betekenen voor een samenwerking. Deze werd bij iedere activiteit gebruikt als handleiding bij de begeleiding om de samenwerking in goede banen te leiden.

De activiteitenbegeleider van het woonzorgcentrum waar ik de samenwerking mee deed, ziet ook de meerwaarde in van een draaiboek.

Vooruitblik

Indien ik de kans krijg zou ik in de toekomst graag met mijn eigen klasje een samenwerking willen opstarten met een woonzorgcentrum. Ik heb ervaren hoe mooi en leerrijk een samenwerking kan zijn tussen de kleuters en de bewoners. Ik wil deze ervaring delen met de school waar ik in de toekomst kan starten en hopelijk zien zij dan zitten om een gelijkaardig avontuur aan te gaan.

Ik zou dan geen sporadische maar een frequente samenwerking opstarten zodat ik effectief kan zien welke effecten dit heeft op motorisch, sociaal en cognitief vlak.

Daarnaast zou ik ook andere scholen willen inspireren om een samenwerking op te starten omdat dit volgens mij mooie en hechte banden kan scheppen tussen kind en oudere.

8. Bijlagen

Bijlage nummer 1

Leerlingen en bewoners De Ruyschaert samen creatief

Krant van West-Vlaanderen/De Leie - 04 Jul. 2014
Pagina 49

MARKE - In woonzorgcentrum De Ruyschaert werd onlangs een kunstwerk onthuld, dat gemaakt werd van canvasdoeken die geschilderd werden door leerlingen van de derde graad van de vrije centrumschool, samen met bewoners van het woonzorgcentrum.

De vrije centrumschool en wzc De Ruyschaert, die burens zijn, werken al langer samen. "We geloven in intergenerationeel werken voor onze ouderen. Onze mensen hebben zelf veel wijsheid in zich, en kunnen dat nog doorgeven aan de kinderen", aldus Stephanie Van Hauwaert, directeur bewonerszorg in De Ruyschaert. "Door met kinderen bezig te zijn, worden ze weer herinnerd aan zaken van vroeger, op die manier doen we een stuk aan reminiscentie. De mensen keren terug naar herinneringen uit hun kindertijd. Dergelijke initiatieven zetten aan tot fijne, vaak hartverwarmende gesprekken over vroeger en nu."

Al enkele jaren komen wekelijks drie à vier kleuters naar het woonzorgcentrum om samen met de bewoners een activiteit te doen, telkens op een andere afdeling. "De interactie tussen bewoners en de kinderen is schitterend om te zien. Vanuit deze positieve ervaringen met kleuters is het idee ontstaan tot verdere samenwerking in het kader van 'brede school'."

Ook vanuit de school kwam de vraag naar brede ontwikkeling voor kinderen en jongeren buiten de muren van de school. Stad Kortrijk lanceerde 'brede school' en gaf subsidies. "Dat is mooi meegenomen", zegt Christine Van Praet, directrice van de vrije centrumschool. "Dat dekt alvast een stuk van de administratiekosten die ermee gepaard gaan."

Zowel het woonzorgcentrum als de school zijn het erover eens dat dit een win-winsituatie voor beide partijen is. De school werkt in het kader van brede school met verschillende partners samen.

Binnen de leerprogramma's van de school werden op verschillende plaatsen workshops georganiseerd voor de leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar. Eén workshop, schilderen op canvas, vond plaats in de cafetaria van De Ruyschaert. Hierbij gingen telkens één kind en één bewoner samen aan de slag. "De interactie die ontstond tussen kinderen en ouderen tijdens het schilderen was prachtig. Sommige duo's zaten echt af te spreken, bij andere stuurde de oudere het kind bij, soms was het wat zoeken. Fijne en iets grovere motoriek leidde tot schitterende kunstwerkjes, te mooi om te laten liggen. Vandaar het idee om er één groot kunstwerk van te maken."

Het kunstwerk bestaat uit de 58 kunstwerken, samengebracht met vier canvassen met een foto van tijdens de workshops, een canvas met engagementen en een gedicht in kalligrafie. Dit kunstwerk krijgt een plaats in de cafetaria.]

(EDB)

Copyright © 2017 Roularta Media Group. Alle rechten voorbehouden

gopress

Copyright © 2017 gopress. Alle rechten voorbehouden

Bijlage nummer 2

"Bejaarden bloeien helemaal open"

Het Laatste Nieuws/Dendermonde - 09 Okt. 2014
Pagina 20

De bejaarden van woonzorgcentrum De Vliet en de kleuters van de Kleuterkouter maakten gisteren samen vlaaien. Al 15 jaar lang leren de allerkleinsten en de oudsten elkaar op die manier beter kennen. "Voor de ouderen is het vooral fijn dat zij nog eens zorg voor iemand mogen dragen", weten de begeleiders.

De samenwerking tussen de kleuters van de Kleuterkouter en de bewoners van woonzorgcentrum De Vliet in de Koevliet begon 15 jaar geleden heel voorzichtig. "Het begon met enkele nieuwsgierige blikken over de muur. Als de kleuters speeltijd hadden, namen verschillende bewoners een kijkje over de muur om de kinderen te zien spelen. De interesse bleek al snel wederzijds, want ook de kleuters vroegen zich af wat de mensen aan de andere kant van de muur deden", zegt Mieke Pletinck, coördinator van het woonzorgcentrum. "Op dat moment begonnen rusthuizen samen te werken met crèches. Maar dat vonden we echter moeilijk te realiseren. Omdat de kleuters en onze bewoners toch al interesse in elkaar toonden, beslisten we om samen wat te doen. Aanvankelijk kwam er elke week een klasje kleuters langs om wat te spelen in het leefgedeelte. De bewoners konden dan een kijkje komen nemen", zegt Pletinck. "Intussen is het project gegroeid. Nu komen er één keer per maand kleuters langs die hier samen met de bewoners deelnemen aan een uitgewerkte activiteit."

Leven in de brouwerij

Omdat het kermis is in Zele maakten de kleuters gisteren samen met de bejaarden vlaaien. "Het is leuk dat we naar hier mogen komen en dat we eens iets mogen doen met andere mensen", zegt Elias (5). "Ik kijk elke maand uit naar de komst van de kleuters", zegt bewoonster Alphonsine (89). "Het is niet alleen goed dat ze zien hoe wij hier leven, maar we leren hen ook wat bij. Nu kunnen ze thuis aan hun mama vertellen hoe je de beste Zeelse vlaaien maakt. Als Alphonsine het voor het zeggen had, dan mochten de kleuters meer langskomen. "Ze brengen hier wat leven in de brouwerij. Het houdt ons jong om samen met hen activiteiten te doen. Maar ik moet wel zeggen dat de kinderen steeds mondiger en slimmer worden. Wij kunnen ook nog wat van hen leren."

Voor de kleuters is het project een manier om een wereld te ontdekken die de meesten nog niet kennen. "Oma en opa zijn voor de meeste kinderen de oudste mensen die ze kennen. Hier komen ze meestal in contact met nog oudere mensen die soms doof of blind zijn of waarmee het wat moeilijker communiceren is. We leggen in de klas dan uit hoe dat komt", zegt juf Griet. "In het begin is het meestal wennen maar tegen het einde van het schooljaar komen de kinderen meestal heel enthousiast binnengelopen. We zien ook dat kinderen die in de klas niet goed luisteren hier wel heel rustig zijn en heel respectvol met de bewoners omgaan."

De bewoners kiezen zelf of ze willen deelnemen aan het project. "Er zijn bewoners die al snel commentaar hebben als volwassenen hier wat organiseren. "Wat doet die in mijn living?" klinkt het dan. Maar als de kinderen komen, bloeien ze soms helemaal open", zegt Pletinck. "We willen onze bewoners met het project opnieuw laten zorg dragen, want hier worden ze meestal verzorgd. Voor hen is het soms al genoeg om de kleuters erop te wijzen dat ze voorzichtig moeten omgaan met bijvoorbeeld een schaar. Dan hebben ze de kleuters wat bijgeleerd."

KATRIJN DE BLESER

Copyright © 2017 De Persgroep Publishing. Alle rechten voorbehouden

Bijlage nummer 3

Interview kleuters: Open interviewvragen

Weet je wat het woordje 'ouderen' betekent?

- Zo ja, leg me dit even uit.

Ben je al eens in contact gekomen met een ouder persoon?

Hier bedoel ik een overgroot oma/ overgroot opa mee, dit kan ook een ander persoon zijn.

- Kan je me hier iets over vertellen?

- Wat dacht je toen?

Ben je al eens naar een verzorgingstehuis geweest?

- Kan je me hier iets over vertellen?

- Hoe vaak ging je daar naartoe?

- Wat dacht je toen je daar was?

Ga je nu nog naar een ouder persoon op bezoek?

- Kan je hier iets meer over vertellen?

- Hoe vaak ga je daar naartoe?

- Wat denk je als je daar bent?

Wat denk jij dat oudere personen of ouderen zijn?

Hoe ziet of hoe denk jij dat een ouder persoon er uit ziet?

Wat denk jij dat ouderen doen? Thuis of in verzorgingstehuis?

Wat denk jij dat een verzorgingstehuis is?

Hoe ziet of hoe denk jij dat een verzorgingstehuis er uit ziet?

Wat denk je dat de bewoners in een verzorgingstehuis doen?

Hoe denk jij dat ouderen reageren als ze kinderen zien in het verzorgingstehuis?

- Waarom denk je dit?

Hoe denk jij dat de kleuters in de klas reageren als ze ouderen gaan zien?

- Waarom denk je dit?

Hoe denk je dat jij gaat reageren als je ouderen ziet?

- Waarom denk je dit?

Denk jij dat samen met de klas spelletjes spelen zal lukken met oudere mensen?

- Waarom denk je dit?

Denk je dat oudere mensen de volgende activiteiten nog kunnen: turnen/ gezelschapsspelletjes/ puzzelen?

- Leg uit

Hoe kunnen we samen spelletjes spelen?

- Heb je hier voorbeelden van?

Bijlage nummer 4

Interview bewoners WZC: Open interviewvragen

Bent u al eens in contact gekomen met kinderen, voornamelijk kleuters?

Bent u al eens op bezoek geweest in een basisschool, kleuterklas of bij kinderen?

Gaat u momenteel op bezoek bij kinderen? Of krijgt u bezoek van kinderen?

Wat vindt u van kinderen? Voornamelijk kleuters?

Wat denkt u dat kleuters thuis doen?

Wat denkt u dat kleuters op school doen?

Hoe denkt u dat een kleuterklas er nu uit ziet?

Hoe denkt u dat de kleuters/ bewoners/u gaat reageren als elkaar zien in het verzorgingstehuis of op school?

Wilt u deelnemen aan activiteiten met kinderen?

Wat zou u kunnen overtuigen om mee te doen aan activiteiten?

Denkt u dat samen activiteiten uitvoeren zal lukken met de kleuters?

Kunt u voorbeelden geven van activiteiten die kleuters niet kunnen?

Kunt u voorbeelden geven van activiteiten die kleuters goed kunnen?

Zijn er nog activiteiten die u graag zou willen doen met kinderen?

Bijlage nummer 5

Gesloten observatie tussen kleuters en bewoners

Beginsituatie

- 4 Bewoners
- 6 Kleuters van de buitenschoolse opvang (3-6)

Activiteit

- Beeldende activiteit voor Pasen
- Knippen, plakken, plooien, tekenen

Duur

- 40 min

Indeling

- Alle bewoners en kinderen aan 1 lange tafel
- Bewoners en kinderen verspreid door elkaar

Ontvangst

- De kinderen lijken zin te hebben, ze willen meteen gaan zitten
- De bewoners stralen enthousiasme uit als de kinderen aankomen
- Er wordt verteld wat ze gaan doen

Verloop activiteit

- De juffen helpen de kinderen
- De kinderen gaan aan de slag, de oudste kleuters kunnen dit zelfstandig
- De bewoners gaan aan de slag, zij helpen de de jongste kleuters
- De kleuters maken paashaasjes, de ouderen doen dit ook
- Als de ouderen en kinderen klaar zijn krijgen ze een kleurplaat
- Na een tijdje praten de bewoners meer, met de animator en met de kleuters

Betrokkenheid bij de kleuters + de bewoners

- De bewoners en kinderen werken met elkaar bij het maken van de paashaasjes. Ze vertellen met elkaar en helpen elkaar waar nodig
- De kleuters zijn gefocust op hun werk
- Enthousiasme en sfeer is rustig tijdens de activiteit
- Kleuters en bewoners zijn rustig
- De 4 ouderen tonen interesse naar het werk van de kleuters
- Beide groepen zijn betrokken tijdens de hele activiteit
- De activiteit is aangepast aan de beginsituaties

9. Bronvermelding

Boeken

Baeten, M., Kyndt, E., Sierens, E., & Struyven, K. (2015). *Groot worden, Van baby tot adolescent*. Leuven: LannooCampus.

Ball, S. *Schatten in de buurt*. Utrecht: Uitgeverij NIZW.

Bergmans, K., Bogemans, M., Deroo, A., Hofkens, R., Jabocs, L., Mennen, S. (2013). *Omgaan met de jonge en oudere zorgvrager*. Mechelen: Plantyn.

Brigitte, M., & Schoonoghe, T. (2004). *Bompa*. Wielsbeke: De Eenhoorn.

Devos, J. (2015). *De visie van Freinet*. Antwerpen – Apeldoorn: Garant.

Grommen, R., Marcoen, A., Van Ranst, N. (2006). *Als de schaduwen langer worden*. Tielt: Lannoo.

Kijne, M. (2009). *Ik ben waarschijnlijk groot*. Amsterdam: Uitgeverij SWP Amsterdam.

Laevers, F., Jackers, I., Menu, E., & Moons, J. (2014). *Ervaringsgericht werken met kleuters in basisonderwijs*. Leuven: Cego publishers.

Pont, S. (2012). *Mensenkinderen*. Amsterdam: Prometheus.

Savonije, G., & Wouda, E. (2010). *Met de seizoenen mee, Activiteiten met ouderen*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Savonije, G., & Wouda, E. (2011). *Spel en bewegen in de groep, Activiteiten met ouderen*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Valcke, A., Vanhoecke, P., & Vanovermeire, P. (2012). *Sowieso, informatie boek STW*. Mechelen: Plantyn.

Van Assel, A., & Messelis, E. (2006). *Groepswork met ouderen ... Een vak apart?*. Antwerpen, Apeldoorn: Garant.

Van Der Donk, C., & Van Lanen, B. (2016). *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Coutinho.

Internetbronnen

Aerts, J., Driesen, V., Keskin, T., & Vanhemelryck, G. Methode Freinetscholen.

Geraadpleegd op 29 september 2019 via

<https://methodescholenfreinet.wikispaces.com/Wat+is+de+visie+van+Freinet+en+wat+zijn+de+onderwijskenmerken%3F>

Bosman, A., Clijnen, A., Horeweg, A. (2019). Geraadpleegd op 10 maart 2019 via <https://wii-leren.nl/>

De Kleine Kasteeltjes. (2019). Werking. Geraadpleegd op 20 november 2019 via

<https://www.dekleinekasteeltjes.be/dkk-tongeren/woonzorgcentrum>

Encyclo. (2019) Geraadpleegd op 15 februari 2019 via <https://www.encyclo.nl/>

Freinetschool de Mijlpaal. (2019). Hoe. Geraadpleegd op 15 oktober 2019 via

<http://www.freinetschooldemijlpaal.be/>

Freinetschool de Toverfluit. (2019). Visie. Geraadpleegd op 29 september 2019 via

<http://www.toverfluit.be/Delen/Visie/Visie.html>

Trento VZW Zorgnetwerk. & De Vijfprong. (2019). Geraadpleegd op 11 maart 2019 via

<https://www.wijsheidverjaartniet.be/>

Elektronische tijdschriftartikels

Het Laatste Nieuws/Westhoek. (2015). Kleutertjes dansen voor senioren Wintershove. Het

Laatste Nieuws, pagina 17. Geraadpleegd op 25 september 2018 via

<http://academic.gopress.be/>

Het Nieuwsblad. (2017). Mengelmoes verenigt kinderen en senioren. Het Nieuwsblad,

pagina 6. Geraadpleegd op 25 september 2018 via <http://academic.gopress.be/>

Katrijn De Bleser. (2014). Bejaarden bloeien helemaal open. Het Laatste Nieuws, pagina 20.

Geraadpleegd op 25 september 2018 via <http://academic.gopress.be/>